



**LATVIEŠU VALODAS
KĀ SVEŠVALODAS APGUVE
EIROPAS AUGSTSKOLĀS**

VALSTS VALODAS AĢENTŪRA

**LATVIEŠU VALODAS KĀ
SVEŠVALODAS APGUVE EIROPAS
AUGSTSKOLĀS**

Rīga 2008

Pētījumu pēc Valsts valodas aģentūras pasūtījuma veikusi

Latvijas Universitātes Moderno valodu fakultātes

Sastatāmās valodniecības un tulkošanas nodaļa

Projekta vadītājs: Dr. philol. **Arvils Šalme**

Pētnieces: Mg. philol. **Veneta Žigure,**

Mg. philol. **Lāsma Vaivode,**

Ingūna Helviga

SATURS

IEVADS	5
1. LATVIEŠU VALODAS KĀ SVEŠVALODAS APGUVES SITUĀCIJA ĀRVALSTU UN LATVIJAS AUGSTSKOLĀS	8
2. ĀRVALSTU UN LATVIJAS AUGSTSKOLU DARBĪBA LATVIEŠU VALODAS APGUVĒ: ĪSS APRAKSTS	10
2.2. LATVIEŠU VALODA IGAUNIJĀ	13
2.3. LATVIEŠU VALODA KRIEVIJĀ	14
2.4. LATVIEŠU VALODA SOMIJĀ	16
2.5. LATVIEŠU VALODA ZVIEDRIJĀ	17
2.6. LATVIEŠU VALODA VĀCIJAS UNIVERSITĀTĒS	18
2.7. LATVIEŠU VALODA POLIJAS UNIVERSITĀTĒS	26
2.8. LATVIEŠU VALODA ČEHIJAS UNIVERSITĀTĒS	28
2.9. LATVIEŠU VALODA UNGĀRIJAS UNIVERSITĀTĒS	29
2.10. LATVIEŠU VALODAS KĀ SVEŠVALODAS APGUVE LATVIJAS AUGSTSKOLĀS	30
3. LATVIEŠU VALODAS KĀ SVEŠVALODAS APGUVES SATURS, MĒRĶI UN UZDEVUMI AUGSTSKOLĀS	37
4. STUDENTU INTERESES UN MOTIVĀCIJA APĢŪT LATVIEŠU VALODU	39
5. MĀCĪBU LĪDZEKĻI LATVIEŠU VALODAS STUDIJU PROCESĀ. . .	40
6. LATVIEŠU VALODAS KĀ SVEŠVALODAS ZINĀTNES ATTĪSTĪBA UN SPECIĀLISTU SADARBĪBA ŠAJĀ JOMĀ.	42
7. LATVIEŠU VALODAS KĀ SVEŠVALODAS APGUVES ZINĀTNISKĀS DISCIPLĪNAS UN STUDIJU PRIEKŠMETA TĀLĀKĀS ATTĪSTĪBAS	

SVARĪGĀKIE UZDEVUMI.....	44
8. MĀCĪBU LĪDZEKĻI UN PUBLIKĀCIJAS PAR NOZARES ATTĪSTĪBAS, ORGANIZATORISKAJIEM UN VALODAS APGUVES JAUTĀJUMIEM.....	47
9. ADRESES AUGSTSKOLĀM, KUR IESPĒJAMS APĢŪT LATVIEŠU VALODU KĀ SVEŠVALODU.....	53

IEVADS

Vēl līdz pagājušā gadsimta deviņdesmitajiem gadiem daudziem grūti izprotama bija ārvalstnieku vēlme mācīties maz izplatīto un sarežģīto latviešu valodu, kuras prestižs pat pašu latviešu vidū nebija īpaši augsts. Arī to, ka latviešu valodas apguve un pētniecība iespējama ārpus Latvijas robežām, zināja tikai šaurs speciālistu loks.

Situācija strauji mainījās 90. gadu sākumā līdz ar Latvijas iekļaušanos demokrātiskās pasaules politiskajā, ekonomiskajā un kultūras aprītē. Šajā laikā gandrīz vienlaikus vairāku Eiropas valstu augstskolās izveidoja latviešu valodas un kultūras studiju programmas. Kopš tā laika Eiropas valstīs latviešu valodu iespējams apgūt vairāk nekā divdesmit augstskolās. Dažās universitātēs ir izveidota akadēmiski spēcīga baltistikas studiju programma, citās latviešu valoda ir starpdisciplināro studiju priekšmets, atsevišķās augstākajās mācību iestādēs tas tiek piedāvāts kā papildpriekšmets vai fakultatīvais kurss.

Šī gadsimta sākumā Eiropas Savienības (tekstā arī ES) izglītības programmas veicinājušas ārvalstu studentu pieplūdumu Latvijā un līdz ar to arī nepieciešamību šeit veidot jauna satura latviešu valodas kursus. Katru gadu dažādās ES izglītības programmās latviešu valodu mūsu valstī mācās vairāk nekā trīs simti apmaiņas programmas studentu. Palielinās pieprasījums pēc latviešu valodas apguves arī vasaras skolās un neformālosursos, kā arī tālmācības studijās un pašmācībā. Šādā situācijā līdztekus dzimtās valodas un latviešu valodas kā otrās valodas apguves nozarei minoritāšu izglītībā ir radusies agrāk Latvijā maz pazīstama izglītības zinātņu joma – **latviešu valoda kā svešvaloda**.

Pēdējos desmit gados šajā virzienā paveikts daudz, tomēr joprojām nav apkopota informācija par latviešu valodas kā svešvalodas studiju iespējām gan Latvijā, gan ārpus tās robežām. Maz zināms arī par to pedagogu darbu, kuri veicinājuši latviešu valodas mācīšanos un popularizēšanu ārvalstīs. Pieaugošā interese par latviešu valodu atspēko

nereti paustu ideju, ka latviešu valoda ir veclaicīga, grūti iemācāma un starptautiskā saziņas telpā mazvērtīga valoda.

Viss iepriekš teiktais mudināja pētniekus pievērsties jautājuma dziļākai izpētei un noskaidrot, kas, kur un kā māca un mācās latviešu valodu kā svešvalodu Latvijā un ārpus tās robežām. Pētījums *Latviešu valodas kā svešvalodas apguve Eiropas augstskolās: situācijas apzināšana pēc Valsts valodas aģentūras pasūtījuma no 2007. gada maija līdz decembrim* tika veikts Latvijas Universitātes Moderno valodu fakultātes Sastatāmās valodniecības un tulkošanas nodaļā Dr. philol. Arvila Šalmes vadībā (darba grupā arī Mg. philol. Veneta Žīgure, Mg. philol. Lāsma Vaivode, asistente Ingūna Helviga).

Šis pētījums ir iecerēts kā daļa no ilgtermiņa projekta, kura mērķis ir apzināt latviešu valodas izplatības, pedagoģiskās attīstības un izpētes stāvokli pasaulē. Minētā pētījuma galvenais mērķis – izvērtēt situāciju latviešu valodas kā svešvalodas apgūvē Latvijas un citu Eiropas valstu augstskolās, kam allaž bijusi svarīga loma Latvijas tēla stiprināšanai pasaulē. Nozīmīgu ieguldījumu latviešu valodas popularizēšanā sniegušas arī citas izglītības organizācijas, bet to darbību plānots apzināt kādā no turpmākajiem pētījumiem.

Pētījumā iegūtie dati un atziņas devušas iespēju labāk novērtēt latviešu valodas nozīmi Eiropas daudzvalodu lietojuma telpā un sekmējušas jaunas, sabiedrībai svarīgas izglītības un zinātnes nozares – latviešu valodas kā svešvalodas – izveidošanos Latvijā.

Pētījumā izvirzīti vairāki svarīgi uzdevumi.

1. Iegūt informāciju par augstskolām Latvijā un citās Eiropas valstīs, kur latviešu valodu apgūst kā svešvalodu; iegūt informāciju par latviešu valodas apguves vēsturi, mācību kursiem, pedagogiem un akadēmisko kursu dalībniekiem šajās augstskolās.
2. Noskaidrot latviešu valodas kā svešvalodas kursu izveides pamatojumu, akadēmisko programmu uzdevumus, mērķus, sasniedzamos

un sasniegtos rezultātus, studentu mācīšanās motivāciju, kā arī citas ar mācību procesu saistītās problēmas.

3. Apzināt mācību līdzekļus, kurus izmanto augstskolas latviešu valodas kā svešvalodas apguves programmās; noskaidrot jaunu mācību līdzekļu izveides nepieciešamību.
4. Apkopot nozīmīgākās publikācijas par latviešu valodas kā svešvalodas apguvi ārvalstu un Latvijas augstskolās.
5. Iegūt ziņas par latviešu valodas kā svešvalodas akadēmisko kursu mācībspēkiem, viņu pedagoģisko un zinātnisko darbību, ieguldījumu latviešu valodas kā svešvalodas mācību priekšmeta un zinātniskās disciplīnas attīstībā un popularizēšanā; noskaidrot speciālistu viedokli par mācību metožu izvēli, kursu organizēšanas īpatnībām, mācību līdzekļu izvēli un dalību ārpusstudiju pasākumos.
6. Pamatojoties uz Eiropas Savienības rekomendācijām moderno valodu mācīšanās, sākt izstrādāt vienotus ieteikumus latviešu valodas kā svešvalodas mācību programmu, to satura un pārbaudes darbu sistēmai Latvijas un citu valstu augstskolās.
7. Izstrādāt rekomendācijas vienota zinātniskā un metodiskā informācijas apmaiņas tīkla izveidei latviešu valodas apguves jomā.
8. Apzināt Latvijas un citu Eiropas valstu augstskolu iespējas sagatavot latviešu valodas kā svešvalodas priekšmeta speciālistus un latviešu valodas pētniekus.

Lai apzinātu latviešu valodas situāciju augstskolās un noskaidrotu speciālistu profesionālo darbību šajā jomā, par galveno metodi pētījumā izmantota augstskolās strādājošo mācībspēku, studiju programmu koordinatoru un vadītāju anketēšana. Šim nolūkam tika izstrādāta aptaujas lapa, kuras vienā sadaļā atrodami jautājumi par latviešu valodas apguves situāciju, studiju kursiem, programmām un šo kursu organizēšanas īpatnībām, bet otrajā – jautājumi par pedagogu darbu latviešu valodas kā svešvalodas mācīšanās.

Līdztekus tika organizētas kontaktintervijas ar pieredzes bagātākiem šīs nozares pedagogiem, lai iegūtu plašāku informāciju par dažādiem latviešu valodas mācību jautājumiem un problēmām (piemēram, metožu izvēli, studentu mācīšanās motivāciju, studiju nodrošinājumu, nozares attīstības perspektīvām u.c.).

Pētījuma gaitā tika veikta arī augstskolu dokumentācijas, dažādu uzziņas avotu un publikāciju izpēte. Projekta veicēji viesojās arī vairākās augstskolās, kur ieguva informāciju ne tikai par latviešu valodas apguves situāciju, bet iepazinās arī ar mācību procesu, studiju apstākļiem un darbinieku viedokli par dažādiem mācību metodikas, kursu plānošanas un mācību procesa organizatoriskajiem jautājumiem.

Informāciju par studijām augstskolās un savu profesionālo darbību laika posmā no 2007. gada jūnija līdz decembrim savās anketās sniedza 51 aptaujāto augstskolu speciālists, bet plašākas intervijas par dažādiem latviešu valodas apguves jautājumiem tika organizētas ar 23 respondentiem. Pētījumā izmantoti arī aptaujas dati, kurus no ārvalstu letonistiem 2007. gada rudenī ieguva Latvijas Universitātes pētnieces Everita Andronova un Gunta Nešpore, kā arī izmantota konsultācijās un neformālās aptaujās iegūtā informācija, ko pētnieki saņēma no dažādām Latvijas un ārvalstu izglītības un administratīvajām institūcijām.

1. LATVIEŠU VALODAS KĀ SVEŠVALODAS APGUVES SITUĀCIJA ĀRVALSTU UN LATVIJAS AUGSTSKOLĀS

Saskaņā ar 2007. gada decembrī pētījumā apkopotajiem datiem latviešu valodas studiju kursi pēdējos piecos gados pastāvīgi vai ar pārtraukumiem ir organizēti deviņpadsmit augstskolās 9 Eiropas valstīs (Lietuvā, Igaunijā, Krievijā, Somijā, Zviedrijā, Polijā, Vācijā,

Čehijā, Ungārijā), bet divās – Oslo Universitātē un Bonnas Universitātē, kur agrāk bija izveidojušās labas baltistikas studiju un latviešu valodas apguves tradīcijas, šīs studijas ir pārtrauktas (Oslo Universitātē 1999. gadā, Bonnas Universitātē – 2006. gadā). Dažās no minētajām augstskolām latviešu valodas apguve sākusies jau 60. un 70. gados (Bonnas Universitātē, Stokholmas Universitātē, Vestfāles Vilhelma Universitātē Minsterē, vairākās Lietuvas universitātēs), dažām bijusi pat vēl senāka vēsture (Viļņas, Šauļu, Sanktpēterburgas, Prāgas u.c. universitātes). Pārējās augstskolās pastāvīgas studiju programmas ir izveidotas pagājušā gadsimta 90. gados, pieaugot ārvalstu sabiedrības interesei par notiekošajiem procesiem Baltijas valstīs. Atsevišķās Eiropas augstskolās latviešu valodas kursi bijuši neilgu laika posmu (piemēram, Londonas, Hamburgas, Vīnes u.c. universitātes). Ir arī augstskolas, kurās latviešu valoda tiek pieminēta dažādu valodniecības studiju kursu sakarā, taču praktisko valodu tajās nemāca (Berlīnes Brīvā Universitāte, Frīdriha Aleksandra Erlangenas-Nirnbergas Universitāte, Johana Volfganga Gētes Universitāte Frankfurtē pie Mainas u.c.). Dažas universitātes ir piedāvājušas arī latviešu valodas intensīvos kursus, piemēram, Vestfāles Vilhelma Universitāte Minsterē (1989–2005) un Braunšveigas Tehniskā Universitāte (2003–2007). Šādosursos studenti isā laika periodā (1 – 2 mēnešos) apguva latviešu valodas pamatus vispirms Vācijas, tad Latvijas augstskolās.

Astoņu līmeņu latviešu valodas kurss Eiropas Savienības institūciju tulkiem un tulkotājiem no 2002. gada ir Luksemburgā, ko gan nevar uzskatīt par augstskolas studiju programmu.

Pētījumā apkopotas ziņas arī par 9 Latvijas augstskolu pieredzi, mācot latviešu valodu kā svešvalodu. Gandrīz visās augstskolās latviešu valodas studijas ārvalstu studentiem ieviestas pēdējos gados saistībā ar Eiropas Savienības izglītības programmām (*Socrates*, *Erasmus*, *Campus Europae* u.c.) un šeit dzīvojošo ārvalstnieku interesei apgūt latviešu valo-

du. Vairākas augstskolas latviešu valodas apguvi piedāvājušas arī vasaras skolu un neformālo kursu programmās (piemēram, Latvijas Universitātes Filoloģijas fakultāte, Moderno valodu fakultāte un Valodu centrs, Rīgas Tehniskā universitāte, Liepājas Universitāte (līdz 2008. gada jūlijam Liepājas Pedagoģijas akadēmija), Vidzemes Augstskola u.c.).

2. ĀRVALSTU UN LATVIJAS AUGSTSKOLU DARBĪBA LATVIEŠU VALODAS APGUVĒ: ĪSS APRAKSTS

2.1. LATVIEŠU VALODA LIETUVAS UNIVERSITĀTĒS

Lietuvā interesi par latviešu valodu noteikušas gadsimtiem veidotās lietuviešu un latviešu kultūras, valodas un kaimiņtautu vienotības saites. Agrāk Lietuvas augstskolās gluži tāpat kā Latvijā kaimiņtautas valodu mācījās galvenokārt akadēmiskiem mērķiem, tagad aizvien vairāk lietuviešu studentu latviešu valodu apgūst profesionālajām un personiskajām vajadzībām. Latviešu valodu dažādās studiju programmās Lietuvā var mācīties četrās augstskolās – **Viļņas Universitātē, Vītauta Dižā Kauņas Universitātē, Klaipēdas Universitātē un Šauļu Universitātē.**

Viļņas Universitātes Filoloģijas fakultātes Baltu filoloģijas un vispārīgās lingvistikas katedrā (*Vilniaus Universitetas Filologijos fakultetas Baltistikos ir bendrosios kalbotyros katedra*) atsevišķu specialitāti *Lietuviešu valoda un svešvaloda (latviešu)* bakalaura studiju programmā izveidoja 1999. gadā, bet 2003. gadā latviešu valoda tika ietverta arī maģistrantūras programmā (teorētiskā valodniecība ar latviešu valodniecības priekšmetiem). Informācija par maģistra studiju programmām, starp kurām ir arī baltistikas kursu apraksti, atrodama izdevumā „*Vilnius University, Faculty of Philology, ECTS Information Package 2004–2008, MA Study Programmes*”, kas Viļņas Universitātē izdots 2004. gadā. Studiju

programmu pārmaiņu dēļ par bakalaura studiju programmām šobrīd publiski pieejamas informācijas nav.

Latviešu valoda ir obligāts priekšmets otrā kursa valodniecības nozares studentiem, un to apgūst vienu semestri. Kā izvēles priekšmetu latviešu valodu četrus semestrus var mācīties arī studenti no citām fakultātēm. Īsu latviešu valodas kursu var apmeklēt arī neklātienas studenti (12 kontaktstundas gadā).

Atsevišķas latviešu filoloģijas un latviešu valodas kā svešvalodas studiju programmas Viļņas Universitātes Filoloģijas fakultātē pašlaik nav, bet, tā kā ir plānots pāriet uz triju gadu mācībām un kursu moduļu sistēmu, iespējams, šādu pārmaiņu rezultātā pēc dažiem gadiem būs iespēja sākt atsevišķu studiju virzienu, kurā būs iekļauti dažādi letonikas priekšmeti.

Pēdējos piecos gados Viļņas Universitātē latviešu valodu apguvuši aptuveni 300 studentu. 2007./2008. akadēmiskajā gadā latviešu valodu mācījās 62 studenti. *Lietuviešu filoloģijas un svešvalodas (latviešu)* programmā 2003. studiju gadā 14 studenti pabeidza bakalaura programmu, bet 2005. gadā 9 studenti – maģistra programmu. Astoņi cilvēki pašlaik studē doktorantūrā, tulko, nodarbojas ar pētniecību vai strādā par latviešu valodas pasniedzējiem.

Studentiem ir iespēja piedalīties arī *Erasmus* programmā un saņemt stipendiju studijām Latvijas Universitātē vai Ventspils Augstskolā. Tādas stipendijas atsevišķus gadus piedāvā arī Lietuvas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija.

2008. gada martā Viļņas Universitātē tika atvērta Letonikas centrs, kura zinātniskās darbības mērķis ir letonikas gan kā atsevišķas, gan kā starpdisciplināras nozares attīstība. Plānots, ka centrs sadarbosies ar citām baltistikas akadēmiskajām institūcijām Lietuvā, Latvijā un citās valstīs, veicinās studentu mobilitāti, nodrošinās kvalitatīvas letonikas studijas, rīkos zinātniskus un izglītojošus pasākumus.

Latviešu valodas kā svešvalodas apguves programmu **Vītauta Dižā Kauņas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātē** (*Vytauto Didžiojo Universitetas Humanitarinių mokslų fakultetas*) ieviesa 1990. gadā pēc Universitātes atjaunošanas neatkarīgā Lietuvas Republikā. Šobrīd latviešu valodu kā svešvalodu var apgūt Humanitāro zinātņu fakultātes piedāvātajā studiju programmā *Lietuviešu filoloģija*. Studējot šajā specialitātē, latviešu valodas mācīšanās ir obligāta. Šīs fakultātes pārējās specialitātēs latviešu valoda ir brīvas izvēles priekšmets.

Kopš 2007. gada latviešu valodas kursa nosaukums ir *Latviešu valoda un kultūra*. Pēdējos 5 gados šajā programmā latviešu valodas kursā piedalījušies 250 studenti. 2007./2008. akadēmiskajā gadā latviešu valodu apguva 50 studenti.

Latviešu valodas mācību procesā Humanitāro zinātņu fakultātei ir ciešāka sadarbība ar speciālistiem Latvijas Universitātē, Liepājas Universitātē, Daugavpils Universitātē un Rēzeknes Augstskolā.

Latviešu valodu kā svešvalodu **Klaipēdas Universitātē** piedāvā **Humanitāro zinātņu fakultātes Baltu lingvistikas un etnoloģijas katedra** (*Klaipėdos Universitetas Humanitarinių mokslų fakultetas Baltų kalbotyros ir etnologijos katedra*). Latviešu valodas kā svešvalodas apguves programma universitātē tika ieviesta 1991. gadā. Bakalaura studiju programmā *Lietuviešu filoloģija un latviešu valoda* katru otro mācību gadu tiek uzņemti 20 studenti. Arī maģistra studiju programmā *Valodniecība* katru gadu uzņem 7 – 8 studentus. Latviešu valodu kā izvēles priekšmetu no 1991. līdz 2003. gadam bija iespējams mācīties arī citās bakalaura studiju programmās.

Pēdējos piecos gados latviešu valodas kursu apmeklējuši apmēram 45 studenti. 2007./2008. studiju gadā latviešu valodu apguva 18 studenti. No 2003. studiju gada latviešu valodas kurss vairs netiek piedāvāts kā izvēles priekšmets, bet šo kursu plānots turpināt nākamajā studiju gadā.

Mācot latviešu valodu, Humanitāro zinātņu fakultāte, cieši sa-

darbojas ar Liepājas Universitāti, kuras mācībspēki tiek pieaicināti lasīt kursus latviešu valodā, literatūrā, folklorā un vēsturē. Augstskolas izstrādā arī kopīgus ekspedīciju projektus un organizē zinātniskās konferences. Ir sākusies arī aktīva studentu apmaiņa *Erasmus* un citu izglītības programmu ietvaros.

Apgūt latviešu valodu **Šauļu Universitātē** var kopš 1948. gada, kad tika nodibināts Šauļu Skolotāju seminārs (vēlāk Šauļu Pedagoģiskais institūts, bet kopš 1997. gada – Šauļu Universitāte).

Šobrīd **Šauļu Universitātes Humanitārajā fakultātē** (*Šiauliu Universitetas Humanitarinis fakultetas*) latviešu valodu apgūst nākamie bakalauri lietuviešu filoloģijas studiju programmā un maģistranti valodniecības studiju programmā. Bakalaura studiju programmā obligātais mācību priekšmets ir *Latviešu valoda un literatūra*. Pirms pieciem gadiem ir ieviests kopīgs kurss latviešu valodā un literatūrā. Pēc 3. kursa studenti var turpināt mācīties latviešu valodu kā izvēles priekšmetu vēl trīs semestrus. Iespēja apgūt latviešu valodu ir arī maģistrantūrā, galvenokārt valodniecības studiju programmā, kā arī iepriekš minētajās programmās neklātienēs nodaļas studentiem. Latviešu valodu kā izvēles kursu var mācīties arī citu fakultāšu studenti. Doktorantūrā šāds valodas kurss nav paredzēts.

Katru gadu universitātē latviešu valodas kursu apmeklē 25 – 30 studentu, kam tas ir obligātais kurss. Kā izvēles priekšmetu latviešu valodu katru gadu mācās aptuveni 15 – 20 studentu. 2007./2008. studiju gadā *Lietuviešu filoloģijas* 3. kursā mācījās 14 studenti.

Šauļu Universitātē ir iecerēts izveidot Latvistikas zinātnes centru, kurā varētu plašāk popularizēt latviešu valodu Lietuvā un studentiem būtu lielākas iespējas izmantot iegūtās latviešu valodas zināšanas praksē.

2.2. LATVIEŠU VALODA IGAUNIJĀ

Tartu Universitāte pagaidām ir vienīgā augstskola Igaunijā, kur ir nelielas iespējas apgūt latviešu valodu.

Tartu Universitātē latviešu valodas kursu var apgūt **Filozofijas fakultātes Valodu centrā** (*Tartu Ülikool Filosoofia Teaduskonna Keeltekeskus*). Pēc universitātes datiem, šāds kurss pirmo reizi iekļauts studiju programmā 1997./1998. mācību gadā. Pēdējo desmit gadu laikā latviešu valoda universitātē tika mācīta ar vairākiem pārtraukumiem: kursu bija iespējams apgūt 2001./2002., 2003./2004., 2006./2007. un 2007./2008. akadēmiskajā gadā.

Latviešu valodas programma izveidota Ģermāņu un romāņu valodu katedrā, kura to kā brīvas izvēles priekšmetu piedāvā apgūt ikvienam Tartu Universitātes studentam. Kopējais stundu skaits semestrī ir 64 stundas. Pabeidzot viena semestra kursu, studenti ir ieguvuši tikai vispārējas pamatzināšanas latviešu valodas gramatikā. Pēc otra semestra studijām kursanti var sarunāties par vienkāršām ar sadzīvi saistītām tēmām, iesaistīties dialogā un, izmantojot vārdnīcu, uzrakstīt nelielu tekstu. Latviešu valodas zināšanu līmeni pārbauda eksāmenā un novērtē ar atzīmi.

2006./2007.gada rudens semestrī latviešu valodu mācījās 23 studenti, pavasara semestrī valodas kursā piedalījās 12 studenti.

Pēc jaunākās informācijas, Valsts valodas aģentūra Latvijā ir sākusi aktīvas pārrunas ar Igaunijas augstskolām un valstiskajām organizācijām par latviešu valodas apguves plašāku organizēšanu un popularizēšanu Igaunijā.

2.3. LATVIEŠU VALODA KRIEVIJĀ

Sanktpēterburgas Valsts Universitāte ir vienīgā augstskola Krievijā, kura piedāvā visos studiju līmeņos nopietnu baltu valodu apguves programmu.

Latviešu valodas studijām Sanktpēterburgas Valsts Universitātē ir senas tradīcijas: latviešu valoda augstskolā tika mācīta jau 20. gadsimta sākumā, nedaudz arī trīsdesmitajos gados un neilgu laiku pēc kara. Pa-

gājušā gadsimta 90. gados pēc Baltijas valstu neatkarības atjaunošanas tika izveidota baltistikas studiju programma un iespējas apgūt latviešu valodu visaugstākajā akadēmiskajā līmenī.

Sanktpēterburgas Valsts Universitātes Filoloģijas fakultātē (*Санкт-Петербургский государственный университет Филологический факультет*) papildu specializācija baltistikā tika izveidota 1998. gadā, un to varēja izvēlēties visu specialitāšu studenti. Vispirms pirmajā gadā studenti apguva lietuviešu valodu, otrajā gadā – latviešu valodu. Pēc otrā mācību gada studenti varēja piedalīties viena mēneša praksē Latvijā vai Lietuvā, kur viņiem bija iespējas pilnveidot valodas prasmes un dziļāk iepazīties ar nacionālajām un kultūras tradīcijām attiecīgajā valstī. Prakses laikā tika organizētas praktiskās valodas nodarbības, lekcijas par aktuāliem baltistikas jautājumiem, tikšanās ar dažādiem cilvēkiem utt. Studenti iepazinās arī ar zinātniski pētniecisko darbu, kas norit akadēmiskajos institūtos un augstskolās. Viņiem bija iespēja piedalīties dialektoloģijas un folkloras ekspedīcijās, apmeklēt kultūras pasākumus, teātrus un muzejus.

2004. gadā fakultātē tika izveidota patstāvīga studiju programma *Baltistika* ar piecu gadu mācību plānu. Studējot šajā nodaļā, latviešu valodu sāk apgūt otrajā mācību semestrī.

No 2005. gada sakarā ar universitātes pāreju uz jaunu bakalauru un maģistru sagatavošanas programmu *Baltistikas* nodaļa piedāvā latviešu valodu šādās specialitātēs – *Latviešu valoda un literatūra* (bakalaura studiju programma), *Lietuviešu valoda un literatūra* (bakalaura studiju programma), kā arī *Baltistika* (maģistra studiju programma), kurā studējošos uzņem katru gadu. Bakalaura studijas beigušie var turpināt mācības maģistrantūrā baltistikas specialitātē un aspirantūrā. Kopumā pēdējos piecos gados latviešu valodu studējuši apmēram 30 studenti, no tiem pēdējā studiju gadā – 20.

No 1998. gada Sanktpēterburgas Valsts Universitātē jau par tradīciju kļuvušas ikgadējās starptautiskās konferences par dažādiem baltu

valodu pētniecības jautājumiem. No 2001. gada universitātē notiek arī studentu zinātnisko darbu konferences. Baltistikas nodaļai ir sadarbības līgumi ar Latvijas Universitātes Filoloģijas fakultāti un Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūtu, ar kuriem tiek veidoti pētnieciskie projekti un studentu apmaiņas programmas.

2.4. LATVIEŠU VALODA SOMIJĀ

Kopš pagājušā gadsimta 90. gadiem, kad **Helsinki Universitātes Humanitārās fakultātes Slāvistikas un baltistikas nodaļā** (*Humanistinen tiedekunta Slavistiikan ja baltologian laitos*) tika nodibināts latviešu valodas lektorāts, tas kļuva par nozīmīgu baltistikas studiju centru ārvalstīs, taču šobrīd ir vienīgā vieta Somijā, kur akadēmiskā līmenī iespējams apgūt latviešu valodu. Latviešu valodas lektorāta izveidi 1991. gadā veicināja Latvijas Universitātes mācībspēku sadarbība ar Ziemeļvalstu augstskolām un sabiedriskajām organizācijām. Sākotnēji Helsinki Universitātē tika organizēts praktiskās latviešu valodas kurss tikai iesācēju grupām, un tajā varēja piedalīties gan studējošie no Universitātes, gan interesenti no malas.

Šobrīd Helsinki Universitātē latviešu valodu var apgūt studiju specialitātē *Baltu valodas un kultūras*, kur atsevišķi nodalītas latviešu valodas un kultūras un lietuviešu valodas un kultūras programmas. Pēdējos piecos gados tajā ir mācījušies apmēram 45 studenti, no kuriem 2006./2007. studiju gadā latviešu valodu apguva 18 studenti.

Latviešu valodas kursā uzņem katru otro gadu, un latviešu valodu iespējams apgūt 3 līmeņuursos: sākumkursā (2 semestri), turpinājuma kursā (2 semestri) un augstākā līmeņa kursā (latviešu valodas praktikums, 2 semestri).

Turpmāk tiek plānots izveidot baltu valodu maģistrantūru, tāpēc būtu jāveicina tādu studentu piesaiste, kam par latviešu valodu ir nopietnāka pētnieciskā interese.

2.5. LATVIEŠU VALODA ZVIEDRIJĀ

Jau pagājušā gadsimta septiņdesmitajos gados **Baltu valodu nodaļa Stokholmas Universitātē** kļuva par nozīmīgu baltistikas pētniecības un izglītības centru ārpus Latvijas. Galvenais nopelns latviešu valodniecības akadēmisko studiju izveidei Stokholmas Universitātē bija **Veltai Rūķei-Draviņai** – Zviedrijas Karaliskās Humanitāro zinātņu akadēmijas locekli un ilggadējai Stokholmas Universitātes profesori.

Baltistikas studiju programmu Stokholmas Universitātē sāka veidot 1968. gadā, kad V. Rūķe-Draviņa tika ievēlēta par Stokholmas Universitātes vispārīgās valodniecības profesori un 1970. gadā kļuva par jaundibinātās Baltu valodu katedras vadītāju.

1972. gadā institūtā tika apstiprināta latviešu valodas studiju programma, kas gadu gaitā tika piemērota Zviedrijas universitāšu valodu kursu prasībām. No 70. gadu vidus Stokholmas Universitātē darbojās arī baltu valodu doktorantūras programma.

Šobrīd baltistikas studiju programma paredz iespējas iegūt trīs pakāpju izglītību: pamatzglītību (latviešu valodu tajā var apgūt trīs līmeņu studijuursos un kandidāta līmenī), turpinājuma izglītību (viena gada maģistra studijas) un pētniecisko izglītību (četrus gadus studijas doktorantūrā). Latviešu valodas apguve Stokholmas Universitātē atbilst Zviedrijas augstskolu valodu studiju izplatītai praksei, kura paredz atsevišķi nenošķirt valodas mācību kursus dzimtajā valodā un svešvalodā. Saskaņā ar šo programmu pamatzglītības pakāpē jānokārto noteiktais skaits eksāmenu, starp kuriem ir arī praktiskā latviešu valoda. Tas jā dara ne tikai cittautu studentiem, kuriem latviešu valoda ir svešvaloda, bet arī latviešu tautības studentiem. Daudziem latviešiem Zviedrijā izglītības un profesionālās kvalifikācijas pilnveidei nepieciešams dažādu valodu (t.sk. latviešu) prasmes apliecinājums, kuru var iegūt, apmeklējot kursu un/vai nokārtojot eksāmenu universitātē.

Lai iegūtu grādu specialitātē, studējošajiem ir jāsakrāj 80 kredītpunkti, bet 120 kredītpunkti ir nepieciešami, lai studijas pabeigtu pētnieciskā līmenī. Zviedrijas universitāšu izglītības sistēma pieļauj studijas mūža garumā un iespēju izglītošanās procesā iegūt grādus vai tikai sakrāt noteiktu punktu skaitu vairākās specialitātēs.

Interese par latviešu valodas studijām strauji palielinājās 90. gadu sākumā, kad zviedru sabiedrība atklāja tuvo kaimiņvalsti. Pamatlīmeņa studiju programmā latviešu valodu tajā laikā studēja apmēram 20 – 30 cilvēku un pētnieciskā līmenī – apmēram 10 studentu. Šobrīd apmēram pieci studenti ir ieguvuši 80 punktus un iesaistījušies augstākās pakāpes studijās, bet apmēram 10 – 15 studentu gada laikā reģistrējas zemāku līmeņu studiju programmās.

2006. gada aprīlī Stokholmas Universitātē tika atklāts **Baltu valodu, somu un vācu institūts** (*Institutionen för baltiska språk, finska och tyska*). Jaunajā institūtā tika apvienots Baltijas Studiju institūts, Somu institūts un Vācu institūts. Tas samazināja atsevišķu mazo valodu studiju struktūrvienību administratīvos izdevumus un ļāva augstskolā īstenot šo valodu aizsardzības programmu. Šādā veidā tika mazinātas pēdējos gados radušās bažas, ka Baltijas programmas Stokholmas Universitātē varētu slēgt.

Tā kā baltistikas specialitātē studējošo skaits ir neliels, galvenā darbība ir speciālistu apmaiņa *Erasmus* programmas ietvaros, labi kontakti izveidoti ar Vītauta Dižā Kauņas Universitāti, Šauļu Universitāti, Viļņas Universitāti, Liepājas Universitāti un Rēzeknes Augstskolu.

2.6. LATVIEŠU VALODA VĀCIJAS UNIVERSITĀTĒS

No visām Eiropas valstīm Vācijas universitātes pēdējo divdesmit gadu laikā ir izrādījušas vislielāko aktivitāti latviešu valodas pētniecības un studiju jomā, gan atsevišķi organizējot latviešu valodas kursus, gan piedāvājot tos plašākā baltistikas vai indoģermāņu valodniecības studiju kontekstā.

Plašākas baltistikas un atsevišķi latviešu valodas studiju un pētniecības iespējas Vācijā ir **Vestfāles Vilhelma Universitātes Starpdisciplināro Baltijas studiju institūtā Minsterē** (*Westfälische Wilhelms-Universität Institut für Interdisziplinäre Baltische Studien*), **Greifswaldes Ernsta-Morica-Arnta Universitātes Filozofijas fakultātes Baltistikas institūtā** (*Ernst-Moritz-Arndt-Universität Greifswald Philosophische Fakultät Institut für Baltistik*), **Johannesa Gūtenberga Maincas Universitātes Ziemeļeiropas un baltu valodu un kultūru institūtā** (*Johannes-Gutenberg-Universität Mainz Sprachen Nordeuropas und des Baltikums*) un **Berlīnes Vilhelma Humbolta Universitātes Vācu valodas un lingvistikas institūtā** (*Humboldt-Universität zu Berlin Institut für deutsche Sprache und Linguistik*).

Baltu filoloģijas apakšnodaļa **Vestfāles Vilhelma Universitātē Minsterē** (tekstā arī Minsteres Universitāte) Slāvu valodu nodaļā tika izveidota 1968. gadā. Šīs nodaļas baltu valodu studiju programmā bija paredzēts apgūt latviešu un lietuviešu valodu un pat iegūt maģistra grādu baltistikas studijās.

1993. gadā tika nodibināts **Starpdisciplināro Baltijas studiju institūts**, kas savā pārziņā pārņēma Slāvu un baltu filoloģijas seminārā iekļautās Baltu filoloģijas un somugru valodu nodaļas funkcijas. No tā brīža baltu filoloģijas studijas tika nodalītas patstāvīgā nodaļā. Viens no jaunizveidotā studiju institūta uzdevumiem bija veicināt sadarbību ar Baltijas valstu augstskolām, sekmēt kontaktus dažādās zinātņu nozarēs, kā arī padziļināt vācu sabiedrības interesi par norisēm Baltijas valstīs.

Deviņdesmito gadu vidū latviešu valodas studiju kursus Minsteres Universitātē ik gadu apmeklēja apmēram 20 studentu. Turpmākajā laikā studentu skaits pakāpeniski samazinājās, un no 2003. gada universitātē filoloģijas specialitātē maģistra studiju programmu pārtrauca. Arī citās programmās latviešu valodu mācījās vairs tikai daži vecāko kursu studenti. Kaut arī bija vērojama interese par latviešu valodu, institūtā kurss latviešu valodā iesācējiem vairs netika piedāvāts.

Īpaša nozīme Starpdisciplināro Baltijas studiju institūta darbības vēsturē ir **igauņu, latviešu un lietuviešu valodas intensīvajiem kursiem** (*Balticum Intensivkurse der estnischen, lettischen und litauischen Sprache*), kurus no 1988. līdz 2005. gadam organizēja Vācijā (Bonnā) un visās trijās Baltijas valstīs.

Katru gadu visu triju valodu kursus kopumā piedalījās apmēram divdesmit studentu no visām Vācijas augstskolām (bija paredzēti 8 kursanti katras valodas grupā). Kopumā latviešu valodu septiņpadsmit gadu laikā apguva 124 studenti. Pēdējos četros gados – no 2002. līdz 2005. gadam – studējošo skaits samazinājās, un kursus apmeklēja vairs tikai 27 studenti. 2005. gadā finansiālu grūtību dēļ šos kursus pārtrauca.

No 2006. Gada Minsteres Universitātē aprobācijā ir jauna baka-laura studiju programma – *Reģionālās Austrumeiropas un Viduseiropas studijas (Regionalstudien Ostmitteleuropa)*, kurā iekļautas arī latviešu valodas, literatūras, kultūras un valstsmācības studijas. Pēc programmas piecu gadu izmēģinājuma laika un akreditācijas ir cerības, ka studentu skaits latviešu valodas studijuursos atkal varētu palielināties. Turpmāk latviešu un lietuviešu valodas studiju kurss iesācējiem pārmaiņus tiks organizēts reizi divos gados.

Baltu valodu katedra **Greifsvaldes Ernsta-Morica-Arnsta Uni-versitātes** (tekstā arī Greifsvaldes Universitāte) **Filozofijas fakultātes Slāvistikas institūtā** tika izveidota 1991. gadā. 1993. gada maijā šī katedra tika pārdēvēta par **Baltistikas institūtu**.

Latviešu valodas kā svešvalodas studiju programma augstskolā tika ieviesta 1994. gadā. Šobrīd institūts piedāvā kursu *Baltu filoloģija* bakalau-ra studiju programmā un *Baltijas reģiona studijas* maģistrantūras prog-rammā, taču maģistra programma Universitātē ar specializāciju baltistikā 2011. gadā tiks pārtraukta. Institūtā nav nevienas studiju programmas, kuras saturs būtu saistīts tikai ar latviešu valodu. Kursā *Baltu filoloģija* ir jāapgūst gan lietuviešu, gan latviešu valoda, vēlāk vienu no valodām

studējošie izvēlas par studiju pamatvalodu. Šobrīd abās programmās kopumā mācās apmēram 50 studentu, no kuriem trīs ir doktoranti.

Lai veicinātu universitātē studējošo interesi par baltu valodām, studentiem svarīgi redzēt studiju, darba un pētniecības perspektīvas. Šobrīd Greifsvaldes Universitātes Baltistikas institūts un Viļņas Universitātes Filoloģijas fakultāte veido kopīgu studiju kursu, kurā galvenais priekšmets būs lietuviešu valoda. Tiek apsvērta iespēja piešķirt vienotu Greifsvaldes Universitātes un Viļņas Universitātes maģistra diplomu. Turpmākais uzdevums būtu atrast sadarbības partnerus kopīgam bakalaura studiju kursam arī Latvijas Universitātē. Sarunas par šāda kursa izveidi uzsāktas ar Latvijas Universitātes Filoloģijas fakultāti.

No 1998. gada līdz 2006. gadam Greifsvaldē regulāri organizēta arī jauno baltistu vasaras skola (*Greifswalder Sommerakademie junger Baltisten: philologia baltica*).

Latviešu valodas kurss **Johannesa Gūtenberga Maincas Universitātes** (tekstā arī Maincas Universitāte) **Ziemeļeiropas un baltu valodu un kultūru institūtā** ir izveidots 1993.gadā. Ziemeļvalstu un baltu valodas tiek mācītas gan valoduursos, gan pētītas zinātniski. Triju ģenētiski atšķirīgu, bet laika gaitā savstarpēji saistītu valodu kombinēšana padara šo studiju kursu par unikālu Eiropā. Tā ir viena no retajām studiju programmām, kurā studenti var iegūt vairāku valodu zināšanas, kas ir būtiski, lai varētu veiksmīgi konkurēt dažādās nozarēs, piemēram, Baltijas jūras reģiona tūrismā.

Dažādu līmeņu latviešu valodas kursi regulāri tika piedāvāti no 2002. gada rudens līdz 2007. gada pavasarim. Pēdējā studiju gadā latviešu valodas iesācēju grupā bija 5 studenti, bet kursā studentiem ar priekšzināšanām – 8 studenti. Kopumā pēdējo piecu gadu laikā latviešu valodas kursus apmeklējuši 60-70 studentu. 2008. gada pavasara semestrī Maincas Universitātē varēja apgūt tikai lietuviešu valodu.

Lielākā daļa studentu, kas apmeklē kursu, studē filoloģiju, tāpēc

latviešu valodu viņi apgūst studiju un profesionālajām vajadzībām. Dažiem studējošajiem ir personiskas intereses vai arī kursu viņi apmeklē, lai iegūtu kredītpunktus.

Latviešu valodas mācību procesā tiek aplūkoti arī dažādi kultūrzinātniski aspekti, piemēram, studiju kursā *Baltijas valstu kultūra un ģeogrāfija* studentiem ir iespēja iegūt zināšanas par Baltijas valstu ģeogrāfisko stāvokli, vēsturi, aktuāliem politiskiem notikumiem, tūrisma un atpūtas iespējām šajās zemēs u.c. jautājumiem. Šis kurss ir piemērots galvenokārt Austrumeiropas vēstures studiju speciālistiem, un latviešu valodas zināšanas tajā netiek prasītas.

Latviešu valodu kā daļu no vēsturiski salīdzināmās valodniecības studiju programmas piedāvā **Berlīnes Vilhelma Humbolta Universitātes Vācu valodas un lingvistikas institūts**. Apgūt latviešu valodu šajā augstskolā var no 2001./2002. gada rudens semestra. Līdz šim Berlīnes Vilhelma Humbolta Universitātē latviešu valodu ir mācījušies apmēram 50 studenti.

Līdz 2006. gadam latviešu valodas kurss bija obligāts, studējot vēsturisko valodniecību. Šobrīd latviešu valodas kursu var apmeklēt dažādu bakalaura un maģistra studiju programmu studenti. Šajā semestrī mācības uzsākuši 7 studenti bez priekšzināšanām.

Praktisko latviešu valodu Universitātē iespējams studēt divosursos – pirmais (*Latviešu valoda I*) paredzēts latviešu valodas pamatu apguvei, otrais (*Latviešu valoda II*) – lai studenti varētu pilnveidot un paplašināt savas latviešu valodas zināšanas. Šajosursos tiek praktizēti dažādi vingrinājumi latviešu valodas gramatikā, kā arī nozīmīgākās valodas parādības teorētiskā aspektā salīdzinātas ar lietuviešu valodu vai aplūktas vēsturiskā griezumā. Latviešu valodas apguves otrajā gadā lielāks uzsvars tiek likts uz latviešu tekstu analīzi un tulkošanu. Kurss paredzēts gan bakalaura studiju programmas studentiem, kas līdztekus apgūst studiju kursu *Vēsturiskā valodniecība*, gan visiem interesentiem.

Atsevišķi ir organizēts latviešu sarunvalodas kurss, kurā studentiem ir iespēja apgūt aktīvu runas prasmi. Praktisko nodarbību laikā tiek pilnveidota studentu valodas kompetence un bagātināts vārdu krājums. Priekšnoteikums dalībai kursā ir iepriekš pabeigts kurss *Latviešu valoda I* vai arī nelielas priekšzināšanas latviešu valodā.

Vairākus gadus (lai gan ar pārtraukumiem) latviešu valodu bija iespējams mācīties arī **Ķelnes Universitātes Valodniecības institūtā** (*Universität zu Köln Institut für Sprachwissenschaft*). Praktiskajās nodarbībās studijuursos *Latviešu valoda I* un *Latviešu valoda II* galvenā uzmanība tika veltīta gramatikas jautājumiem un sintaktisko struktūru izpratnei, latviešu valodu salīdzinot ar lietuviešu valodu. Studentiem tika piedāvāta arī latviešu daiļliteratūras un publicistikas tekstu lasīšana un analīze. Latviešu valodu varēja mācīties arī maģistra programmā.

2007./2008. studiju gadā latviešu valodas pamatkurss nav Universitātes mācību plānā, bet vasaras semestrī plānots kurss *Ievads latviešu valodā un tās valodniecībā*, kurā ietverti jautājumi par latviešu valodas vēsturi, latviešu valodas areālajām parādībām, ievads latviešu valodas dialektoloģijā, ievads latviešu valodas prosodijā. Plānots, ka vispārīgās valodniecības un vēsturiski salīdzināmās valodniecības studiju programmas studentiem latviešu valoda būs „obligāts papildu” kurss.

Latviešu valodas apguves mērķis universitātē ir ieinteresēt valodniecības specialitāšu studentus pievērsties dažādiem latviešu valodas pētniecības jautājumiem un izvēlēties studiju darbus šajā nozarē.

Lai popularizētu latviešu valodu Ķelnes Universitātē, 2008. gada janvārī ar Valsts valodas aģentūras atbalstu tur notika trīs semināri par latviešu valodas jautājumiem – *Ievads latviešu valodā un Latvijas vēsturē*, *Ievads latviešu valodas vēsturiskajā analīzē un arhaismi latviešu valodā*, *Ievads latviešu valodas areālajā tipoloģijā*.

Kopumā vērtējot latviešu valodas studiju izredzes Ķelnes Universitātē, jāsecina, ka šobrīd tās ir neskaidras. I.Seržants, kurš uzņēmies atbildību par baltistikas studijām universitātē, norāda, ka augstskolai trūkst finansiālu iespēju, lai izveidotu pilna satura studiju programmu ar vismaz četrām latviešu valodas nodarbībām un algotu lektoru dažādu jaunu studiju kursu pasniegšanai augstskolā. Latviešu valodas studiju attīstībai nepieciešams arī plašāks mācību un zinātniskās literatūras klāsts. Lai veicinātu studentu interesi, būtu jāpievadā stipendijas vismaz viena semestra studijām Latvijā.

Studējot baltistiku **Frīdriha Aleksandra Erlangenas-Nirnbergas Universitātes Sastatāmās indoģermāņu valodniecības institūtā** (*Friedrich-Alexander-Universität Institut für vergleichende Indogermanische Sprachwissenschaft*), tiek prasītas praktiskas iemaņas lietuviešu un latviešu valodā. Studiju procesā baltu valodas tiek pētītas vēsturiski salīdzināmā un areāltipoloģiskā aspektā. Koncentrējoties uz diahrono valodniecību, nepieciešamas labas baltu valodu struktūras zināšanas un abu valodu lietošanas prasmes. Pieaugošā interese par Lietuvas un Latvijas politiku, ekonomiku un kultūru atspoguļojas politikas un ekonomikas zinātņu pētījumos, kā rezultātā augstskolā ir izveidotas Baltijas reģiona studijas. Baltistiku nevar izvēlēties kā galveno virzienu maģistrantūras studijās, tā drīzāk varētu būt indoģermāņu valodniecība, Austrumeiropas vēsture vai ģermānistika, bet baltistika tiek piedāvāta tikai kā blakus priekšmets. Maģistrantūra indoģermāņu valodniecībā Filozofijas fakultātē plānota 2009./2010. studiju gadā. Kārtojot maģistrantūras gala eksāmenu, izvirzītas prasības zināt salīdzināmās baltu valodniecības pamatus, ļoti labi pārzināt lietuviešu valodas gramatisko struktūru, prast tulkot tekstu no lietuviešu valodas, kā arī jābūt zināšanām latviešu valodas morfoloģijā un fonētikā.

Johana Volkanga Gētes Universitātē Frankfurtē pie Mainas (*Institut für Vergleichende Sprachwissenschaft Universität Frankfurt am Main*) dažādi baltu valodniecības aspekti tiek aplūkoti tādosursos kā *Ievads*

baltu valodās, Baltu valodu vēsture, Baltu valodu vēsturiskā gramatika u.c. Ievada kursā baltu valodniecībā tiek apskatīta baltu valodu un literatūru terminoloģija, pētīšanas metodes un vēsture. Baltu valodu salīdzinošās vēstures kursā aplūko gan baltu valodu vēsturiskās, gan mūsdienu attīstības īpatnības. Studenti tiek iepazīstināti ar baltu valodu rakstības izveidošanos, kultūras dzīvi no 15. līdz 19. gadsimtam, kā arī Vācijas sakariem ar Baltiju un baltiešu diasporu 20. gadsimtā. Latviešu valodas praktiskie kursi universitātē netiek piedāvāti.

Berlīnes Brīvās Universitātes Austrumeiropas institūtā (*Freie Universität Berlin Osteuropa-Institut*) dalībai Austrumeiropas maģistra studiju programmā izvirzīts priekšnosacījums prast kādu Austrumeiropas valodu. Šajā sarakstā iekļauta arī latviešu valoda, kuras apguvei institūtās piedāvā izmantot internetā pieejamo pašmācības kursu, ko gan nevar uzskatīt par akadēmiski pilnvērtīgu.

Senas baltistikas studiju tradīcijas ir **Frīdriha Vilhelma Reinas Universitātē Bonnā** (*Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn*) (tekstā arī Bonnas Universitāte), kur ar baltu filoloģijas jautājumiem jau no 1959. gada nodarbojās pazīstamā latviešu valodniece **Edīte Hauzenberga-Šturma**. 70. gadu vidū E. Hauzenbergas-Šturmas darbu baltistikā Bonnas Universitātē turpināja **Austris Grasis**. Baltistikas lektorāta galvenais uzdevums Bonnas Universitātē bija nodrošināt latviešu un lietuvišu valodas mācīšanu dažādos līmeņos, taču gan valodā, gan literatūrā augstskolas programmā tika piedāvāti arī dažādi citi kursi – *Latgaliešu valoda, Latgaliešu rakstu valoda, Veclatviešu rakstu valoda, Kontrastīvā lietuvišu-latviešu gramatika, Seno latviešu teksti un latviešu literatūras pirmavoti, Baltiešu kultūrvēsture, Ievads senākajā latviešu literatūrā, Trimdas literatūra, Lietuvišu-latviešu folklorā, Baltu reliģijas, Latviešu valoda padomju okupācijas iespaidā, Latviešu gadskārtu ierāžas, Baltiešu kultūras un ģeogrāfijas jautājumi* u.c.

2006. gadā, kad A. Grasis beidza savu pedagoģisko darbu Bonnas Universitātē, baltu valodu studijas augstskolā tika pārtrauktas. Kā galveno iemeslu šādai rīcībai minēja finansējuma trūkumu, jo samērā bieži universitātes Vācijā taupības nolūkos mēģina slēgt mazo studiju programmas. Lai baltu valodas Bonnas Universitātē varētu turpināties, bija nepieciešams Latvijas finansiālais atbalsts. Par šo problēmu 2006. un 2007. gadā vairākkārt tika diskutēts arī plašsaziņas līdzekļos Latvijā, tomēr pozitīvs risinājums netika atrasts.

2.7. LATVIEŠU VALODA POLIJAS UNIVERSITĀTĒS

Latviešu valodas studijas Polijā tiek piedāvātas divās universitātēs – **Poznaņas Adama Mickeviča Universitātē** (tekstā arī Poznaņas Universitāte) un **Varšavas Universitātē**. Poznaņas Universitātē pēdējos gados izveidojusies perspektīva letonikas pētniecības un studiju programma. Parasti baltistikas studijās priekšroka tiek dota lietuviešu valodai, bet Poznaņas Universitāte šo kanonu spējusi mainīt, galveno vietu savās programmās ierādot latviešu valodai. Studējošiem šajā augstskolā ir iespējas iegūt grādu baltu filoloģijā ar specializāciju latviešu filoloģijā.

Varšavas Universitātē latviešu valodas studiju iespējas nav tik plašas. Kaut arī latviešu valodas kursu ik gadu apmeklē samērā daudz studentu, tas ir pakārtots lietuviešu valodas studiju programmai. Latviešu valodu studējošie iepazīst galvenokārt teorētiskā aspektā.

Baltu valodas Poznaņas Universitātē sāka pētīt jau pēc kara, taču akadēmiskā studiju programma tika izveidota tikai deviņdesmitajos gados un pilna programma apstiprināta 2003. gadā.

Šobrīd **Poznaņas Universitātes Moderno valodu fakultātes Valodniecības institūta Baltistikas nodaļā** (*Uniwersytet im. Adama Mickiewicza Instytut Językoznawstwa Zakład Baltologii*) ir piecu gadu pilna laika studiju programma, pēc kuras pabeigšanas var iegūt maģistra grādu baltu valodniecībā. No 2007./2008. studiju gada notika pāreja uz divpa-

kāpju programmu: trīs gadu bakalaura programmu un divu gadu maģistra programmu. Jaunus studentus uzņem katru otro gadu: 2006./2007. studiju gadā pirmajā kursā uzsāka studijas latviešu filoloģijas studenti.

Pēdējos piecos gados dažādos latviešu valodasursos iepriekš minētajās programmās piedalījušies 28 studenti, 2007./2008. mācību gadā studijām latviešu valodā ir pieteikušies 20 studenti. No 1999. līdz 2003. gadam studiju specialitātē *Etnolingvistika* latviešu valodu mācījās 8 studenti.

Lietuviešu filoloģijas piecgadīgajā programmā latviešu valodu mācās trešajā un ceturtajā kursā, kopā 240 mācību stundas. Pēdējos 5 gados šajosursos piedalījušies ap 20 studentu, no kuriem 2006./2007. studiju gadā latviešu valodu mācījās 7 studenti.

Poznaņas Universitāte ir parakstījusi *Socrates/Erasmus* līgumus ar Latvijas Universitāti, Latvijas Kultūras akadēmiju un Rēzeknes Augstskolu, kas paredz studentu apmaiņu un mācībspēku vieslekcijas par dažādiem latviešu valodas, literatūras un kultūras jautājumiem. Studenti uz Latviju un Lietuvu brauc arī ar stipendiju no Polijas Izglītības ministrijas, taču studentu apmaiņas programmas un kontaktus starp abām valstīm ir nepieciešams pilnveidot.

Baltu filoloģijas specialitātē, ko piedāvā **Varšavas Universitātes Vispārīgās valodniecības un baltistikas katedra** (*Uniwersytet Warszawski Katedra Językoznawstwa Ogólnego i Baltystyki*), studenti var izvēlēties valodniecības vai literatūras virzienu, un tajos paredzēts arī praktiskās latviešu valodas kurss. Latviešu valodas kā svešvalodas kurss ir pieejams arī citu specialitāšu studentiem. Atsevišķus kursus, kas saistīti ar latviešu valodu, piedāvā arī **Centrālo un Austrumeiropas studiju institūtā**, kur baltu valodu studijas ir viena no specializācijām.

Praktisko latviešu valodu bakalaura studiju programmā līdztekus vairākiem teorētiskajiem kursiem māca no trešā līdz piektajam kursam un vēlāk arī baltistikas specialitātē maģistrantūrā.

Pēdējos piecos gados latviešu valodu baltistikas specialitātē ir mācījušies apmēram 70 studentu, no kuriem 2007./2008. studiju gadā – apmēram 20 studējošo.

Latviešu valodas lektore Liene Štāla latviešu valodas priekšmeta specifiku Varšavas Universitātē un studentu vēlmi mācīties šo valodu raksturo šādi: „*Galvenais uzsvars likts uz lietuviešu valodu un literatūru, šīs zemes vēsturi un kultūru. Latviešu valoda ir it kā otrā vietā. Man pašai pat šķiet, ka interese par mūsu valodu ir kaut kas netipisks. Bet studenti to apgūst ātri, viņi izrāda lielu centību un uzcītību. Studentu, kuri apgūst latviešu valodu, skaitliski nav daudz, vairāk nekā desmit, bet viņi to dara mērķtiecīgi, acīmredzot izvēle ir pārdomāta, nopietna.*” (Liepājas skartie, <http://www.media.lv/kv200202/020227/03.htm>)

2.8. LATVIEŠU VALODA ČEHIJAS UNIVERSITĀTĒS

Latviešu valodu Čehijas Republikā var studēt divās Universitātēs – **Prāgas Kārļa Universitātē** (tekstā arī Prāgas Universitāte) un **Brno Masarika Universitātē**.

Latviešu valodas kā svešvalodas studiju iespējas **Prāgas Universitātes Filozofijas fakultātes Slāvistikas un Austrumeiropas studiju institūtā** (*Univerzita Karlova Filozofická fakulta Ústav slavistických a východoevropských studií*) ir no 1990. gada. Iepriekš latviešu valoda kā atsevišķa specialitāte Prāgas Universitātē nav pastāvējusi un tika pasniegta tikai ilustrācijai indoeiropēistikas un slāvistikas studiju kontekstā.

Latviešu valodu iespējams apgūt Austrumeiropas studiju specialitātes programmā ar letonikas specializāciju bakalaura un maģistra programmās.

Ārpusstudiju kursu universitātē pagaidām nav. Studijas noslēdzot, studentiem iespējams iegūt augstākās izglītības diplomu ar bakalaura vai maģistra grādu.

Pēdējos 5 gados latviešu valodu apguvuši 28 studenti, no tiem iepriekšējā studiju gadā latviešu valodu mācījušies 16 studenti.

2007. gadā Valsts valodas aģentūra, kura jau atbalsta *Latviešu valodas popularizācijas programmu Čehijā* (informatīvie materiāli par latviešu valodu, kursi sabiedrībai, vieslektori, sarunvārdnīca un mācību grāmata), sākusi finansēt latviešu valodas lektorātu Prāgas Kārļa Universitātes Filozofijas fakultātē. Tā ir pirmā ārvalstu universitāte, kur izveidota šāda institūcija, un pirmais ārvalstu finansētais lektorāts Čehijas augstākajā mācību iestādē.

Brno Masarika Universitātē (*Masarykova univerzita Filozofická fakulta Ústav jazykovědy a baltistiky*) latviešu valodu iespējams apgūt **Filozofijas fakultātes Lingvistikas un baltistikas katedrā**. Filozofijas fakultātē nav latviešu valodas kā studiju virziena, un latviešu valodas kursi ir ietverti baltistikas studiju sadaļā.

Latviešu valodas kursi pieejami visiem Universitātes studentiem – gan latviešu valodas kā baltistikas studiju virziena studentiem, gan citu specialitāšu studentiem. Latviešu valodu pēdējos piecos gados mācījušies aptuveni 60 studentu, no kuriem pēdējā studiju gadā – 30 studenti.

Šobrīd Filozofijas fakultātes Lingvistikas un baltistikas katedrā nav pilnas slodzes latviešu valodas lektora un to māca dažādi stundu pasniedzēji.

2.9. LATVIEŠU VALODA UNGĀRIJAS UNIVERSITĀTĒS

Latviešu valodu kopš 1992. gada var apgūt divās Ungārijas augstskolās – **Budapeštas Etveša Lorānda (ELTE) Universitātes** (tekstā arī Budapeštas Universitāte) **Austrumslāvu un baltu filoloģijas nodaļā** (*Eötvös Loránd Tudományegyetem Keleti Szláv és Balti Filológiai Tanszék*) un **Rietumungārijas Universitātes** (līdz 2008. gada janvārim – Dāniela Beržeņi Sombathejas augstskola) **Urālistikas katedrā** (*Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Koszpönt Uralisztikai Tanszék*).

Budapeštas Universitātē latviešu valodas studijas iekļautas slāvu valodu studiju grupā, un tās piedāvā Austrumslāvu un baltu filoloģijas nodaļa, tagadējais Slāvistikas institūts. Katru gadu latviešu valodu te mācās vidēji 4 – 8 studenti. 2007./2008. studiju gadā ir organizētas divas latviešu valodas mācību grupas – iesācēju, kurā pieteikušies 5 studenti, un otrā līmeņa valodas kurss, kurā reģistrējušies 3 studenti.

Latviešu valodu Budapeštas Universitātē mācās gan akadēmiskiem un pētnieciskiem nolūkiem, gan dažos gadījumos arī profesionālajām vajadzībām. Vairākiem studentiem pamata specialitāte ir somugristika, slāvistika vai ungāristika, tāpēc viņu interese par latviešu valodu ir dziļāka un noturīgāka.

Rietumungārijas Universitātes Urālistikas katedrā latviešu valodas kurss ir Somugristikas katedras pārziņā. Tas tiek piedāvāts kā brīvas izvēles priekšmets, kuru laikā no 1993. līdz 1996. gadam vidēji semestrī apmeklēja 2 – 5 studenti. 2007./2008. studiju gadā Sombathejā ir kurss tikai iesācējiem, un tajā piedalās 2 studenti.

Šobrīd **Rietumungārijas Universitātes** „Dzintara ceļa” ietvaros tiek mācīta arī Baltijas tautu literatūra, folklorā, kultūras vēsture, etnoģenēze un vēsture. Pēdējos gados Ungārijā ir pieaugusi interese par Austrumeiropas valstīm un to valodām. Latviešu valodas apguvei vēl labākas perspektīvas būtu, ja augstskolā izdotos izveidot Austrumeiropas studijas, kuru izstrādē un attīstībā iesaistītos Slovērijas, Čehijas, Latvijas, Igaunijas, Lietuvas un Somijas valsts speciālisti.

2.10. LATVIEŠU VALODAS KĀ SVEŠVALODAS APGUVE LATVIJAS AUGSTSKOLĀS

Deviņdesmitajos gados, kad pieauga ārvalstnieku interese klātienē iepazīties ar Latvijā notiekošajiem procesiem, dažās Latvijas augstskolās sākās pirmie mēģinājumi izveidot nelielas latviešu valodas un kultūras studiju programmas ārzemniekiem. Tās visbiežāk bija individuālas mā-

cības, īslaicīgi latviešu valodas kursi kādai Latvijā iebraukušai ārzemju studentu grupai vai vasaras skolas nodarbības. Vēl līdz mūsu gadsimta sākumam Latvijas augstskolās oficiāli reģistrēto kursu sarakstā latviešu valodas kā svešvalodas studiju kursa nebija, tomēr Latvijas Universitātē, Rīgas Tehniskajā universitātē un vēl dažās augstskolās bija uzkrāta diezgan liela pieredze, lai varētu sākt runāt par jauna studiju virziena un zinātnes nozares – latviešu valodas kā svešvalodas – attīstību Latvijā.

Straujas pārmaiņas ārvalstu studentu izglītošanā sākās pēc Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā, kad par realitāti kļuva ne tikai latviešu valodas konkurētspēja Eiropas valodu saimē, bet arī mūsu valsts līdzdalība starptautiskās izglītības programmās un sadarbības projektos. Pēdējos gados pazīstamās izglītības programmas *Socrates*, *Erasmus Mundus* un *Campus Europae* devušas iespēju daudziem ārvalstniekiem ne tikai apmeklēt un iepazīt Latviju, bet arī papildināt zināšanas savā studiju priekšmetā un mācīties šeit latviešu valodu. Sagaidāms, ka turpmākajos gados ar Eiropas Savienības *Rīcībprogrammas* atbalstu mūžizglītības jomā Latvijā paplašināsies to augstskolu skaits, kurās latviešu valodas kā svešvalodas programma kļūs par populāru, labi apmeklētu studiju kursu. Šobrīd vairumā augstskolu šie kursi ir tikai tapšanas stadijā, turklāt būtu nepieciešams to darbību ievēzīt labā zinātniskā un organizatoriskā gultnē.

Latvijas Universitātē (tekstā arī LU) ir izveidota laba studiju un metodiskā bāze, lai turpmākajos gados latviešu valodas kā svešvalodas disciplīnā tiktu piedāvāti ne tikai dažāda līmeņa valodas kursi, bet arī veikts nopietns organizatoriskais un pētnieciskais darbs nozares speciālistu koordinācijā un izglītošanā. Vairākas latviešu valodas apguves programmas ārvalstu studentiem šobrīd tiek piedāvātas **LU Moderno valodu fakultātes Sastatāmās valodniecības un tulkošanas nodaļā** un **LU Valodu centrā**.

Dažāda līmeņa latviešu valodas apguves programmas **LU Moderno valodu fakultātes Sastatāmās valodniecības katedrā** ieviesa 1990. gadā.

Pirmā lielākā ārvalstu studentu mācību programma sākās 1991. gadā, kad latviešu valodas kursu viena semestra garumā organizēja Viskonsinas O` Klēras (*Wisconsin Eau Claire*) Universitātes studentu grupām. No 1991. gada Sastatāmās valodniecības katedra uzņēmās arī Minsteres Universitātes latviešu valodas kursa organizēšanu Latvijā. Tajā pašā laikā latviešu valodu fakultātē mācījās skolēnu apmaiņas programmas *Youth For Understanding* dalībnieki no Norvēģijas.

Kopš 2004./2005. studiju gada latviešu valodas kā svešvalodas kursu Latvijas Universitātē apgūst galvenokārt tie studenti, kas piedalās *Erasmus* un *Campus Europae* augstskolu apmaiņas programmās. Pēdējos četros gados latviešu valodas kursā dažādos valodas apguves līmeņos piedalījušies 277 apmaiņas programmu studenti. 2007./2008. studiju gadā latviešu valodu no dažādām ārvalstu augstskolām apguva 87 studenti. Latviešu valodas kursus apmaiņas programmu studentiem sadarbībā ar Moderno valodu fakultāti koordinē LU Ārlietu departaments.

Erasmus izglītības programmas intensīvie latviešu valodas kursi ir trīs nedēļas un tiek organizēti divas reizes gadā – janvārī un augustā. Tajos var piedalīties arī citās Latvijas augstskolās studējošie ārvalstu studenti. No 2006. gada Latvijas Universitāte piedāvā visu sešu līmeņu latviešu valodas apguves programmu atbilstoši Eiropas Padomes speciālistu izstrādātajai valodas līmeņu specifikācijai (sk. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment, 2001* un *Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, novērtēšana, 2006*). Pēc intensīvo latviešu valodas kursu beigšanas studenti sasniedz A2 (*pamata/Waystage*) līmeni, pēc pirmā semestra – B1 (*slišķņa/Threshold*), bet pēc otrā semestra studijām – B2 (*attīstīto/Vantage*) līmeni, kad var jau samērā brīvi sazināties latviešu valodā dažādās ikdienas situācijās, veidot runu atbilstoši saziņas situācijas nosacījumiem, kā arī rakstīt vienkāršas uzbūves tekstus. Pēc trīs semestru studijām studentiem ir C1 (*augsti attīstītais/Effective Operational Proficiency*) līmenis, kas ļauj latviešu valodā iesaistīties sava studiju

profila nodarbībās un lekcijās. 2007./2008. studiju gadā LU Moderno valodu fakultātē C1 līmenī latviešu valodas kursu apmeklēja pieci studenti. C2 (*augstākās meistarības/Mastery*) līmenī pēc jaunās studiju programmas apstiprināšanas pagaidām studenti vēl nav reģistrējušies. Šā līmeņa valodas kursu plānots piedāvāt studentiem, kas latviešu valodu ir jau apguvuši ļoti labā teorētiskā un praktiskā līmenī un grib to tālāk padziļināt profesionāliem vai pētnieciskiem mērķiem.

Latviešu valodas kā svešvalodas kursus no 1999. gada **Latvijas Universitātes Valodu centrs** piedāvā Medicīnas fakultātes studentiem B un C studiju daļā un no 2006. gada – tālākizglītībasursos. Medicīnas fakultātē ārstniecības programmas apgūst studenti no Libānas, Sīrijas, Šrilankas, Indijas, Izraēlas, Japānas, Vācijas, Lielbritānijas, Turcijas u.c. valstīm. Šajā studiju programmā ir iekļauts latviešu valodas kā svešvalodas kurss, kuru var apmeklēt 5 semestrus.

Pēdējos piecos gados latviešu valodu Medicīnas fakultātē mācījušies 108 studenti, no kuriem šajā studiju gadā – 19 studenti.

Tālākizglītības kursos pēdējos gados ir mācījušies 68 studenti, šobrīd tajos piedalās 56 kursanti. Šo kursu dalībnieki visbiežāk valodu apgūst personiskajām vai profesionālajām vajadzībām.

Rīgas Tehniskajā universitātē (tekstā arī RTU) latviešu valodu ārvalstu studenti var apgūt **RTU Valodu centrā** un **Valodu institūtā**. Latviešu valodas studiju programma augstskolā ir ieviesta 1991. gadā.

RTU Valodu centrs piedāvā pastāvīgus trīs līmeņu latviešu valodas kursus, kas ir obligāti visiem ārvalstniekiem, kuri studē bakalaura studiju programmās. Katru gadu šos kursus apmeklē vidēji 200 studentu no visām RTU fakultātēm. Latviešu valodas prasmi var pilnveidot arī tie studenti, kuri mācās maģistrantūrā un doktorantūrā.

Apmaiņas programmu studentiem tiek piedāvāti arī intensīvie latviešu valodas kursi pa četrām nedēļām divas reizes gadā janvārī un

augustā. Ik gadu jūlijā visiem interesentiem ir iespēja piedalīties arī trīs nedēļu intensīvajos latviešu valodas vasarasursos.

Latviešu valodu kā svešvalodu **Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskolā** iespējams apgūt **Vadības un ekonomikas nodaļas Valodu katedras** izstrādātajā studiju kursā *Latviešu valoda ārzemniekiem*, kuru no 2006. gada piedāvā *Erasmus* programmas studentiem.

2006./2007. akadēmiskajā gadā šajā kursā piedalījās 12 studenti. Pēc kursa beigšanas studējošie ir ieguvuši pamatzināšanas latviešu valodā un kārtu gala eksāmenu, kurā saņem atzīmi un apliecinājumu par zināšanām studiju dokumentos. Latviešu valodas prasmi studenti visbiežāk izmanto ikdienas saziņā.

Rīgas Stradiņa Universitātē (tekstā arī RSU) latviešu valodas kurss paredzēts Starptautiskās studiju nodaļas studentiem, kuri mācās Medicīnas un Stomatoloģijas fakultātē. Latviešu valodas kā svešvalodas apguves programma Universitātē tika ieviesta 1992. gadā.

Erasmus un *Campus Europae* apmaiņas programmu studentiem pirms studiju uzsākšanas RSU ir iespēja apgūt latviešu valodu intensīvajosursos Latvijas Universitātē.

Pēdējos piecos gados latviešu valodas kursu augstskolā apmeklējuši apmēram 200 studenti. Latviešu valodu studenti mācās tikai pirmajos divos studiju gados. 2007./2008. akadēmiskajā gadā Universitātē studiju programmā *Medicīna* studē 58 ārvalstu studenti, bet studiju programmā *Stomatoloģija* – 15 topošie mediķi.

Liepājas Universitātes Humanitārās fakultātes Latviešu valodas katedra jau no 1994. gada organizē individuālu latviešu valodas kursu akadēmijas vieslektoriem, bet no 2006./2007. studiju gada ārvalstnieki praktisko latviešu valodu (*Latvian Language for Foreigners*) var apgūt kā brīvās izvēles studiju priekšmetu.

Pēdējos gados latviešu valodu augstskolā mācījušies 26 studenti, bet šobrīd latviešu valodas kā svešvalodas kursā ir 5 studenti. Valodas prasmes līmeņa noteikšanai vēl pagaidām augstskolā īpaši kritēriji nav izstrādāti. Studentu valodas prasmes līmeni nosaka pēc individuālām spējām, taču turpmāk plānots izmantot *Eiropas Valodu portfeļa* pamatprasības. Kursa nobeigumā studenti saņem augstskolas sertifikātu.

Motivācija apgūt latviešu valodu studentiem ir dažāda. Tā atkarīga no studējošo specializācijas: lietuviešu filologiem biežāk ir akadēmiskas intereses, citu specialitāšu studenti un vieslektori vēlas apgūt latviešu valodas minimumu ikdienas vajadzībām.

Latviešu valodu ārvalstu studentiem **Rēzeknes Augstskolas Humanitāro un juridisko zinātņu fakultātes Filoloģijas katedrā** sāka mācīt 1999. gadā. Pēdējos piecos gados nodarbības latviešu valodā ir apmeklējuši apmēram 50 studenti, pēdējā studiju gadā – astoņi studenti. Kaut arī tas ir brīvas izvēles kurss, tomēr vairums šeit studējošo ārvalstnieku tajā labprāt piedalās. Kursā tiek uzņemti arī interesenti, kas nestudē augstskolā. Tie ir brīvprātīgie klausītāji no Lielbritānijas, Austrijas, Luksemburgas u.c. valstīm, kas Rēzeknē strādā dažādās iestādēs.

Šobrīd fakultātē tiek domāts par vasaras kursu organizēšanu savā reģionā. Šajosursos dalībniekiem būtu iespējas mācīties ne tikai latviešu valodu, bet arī piedalīties lekcijās par dažādiem aktuāliem kultūras, politiskiem un sociāliem jautājumiem.

Daugavpils Universitātes Humanitārās fakultātes Latviešu valodas katedrā studiju kurss *Latviešu valoda ārzemniekiem* tiek organizēts no 2003. gada. To galvenokārt apmeklē studējošie, kuri ierodas studentu apmaiņas programmas *Erasmus* ietvaros, taču nereti kursos piedalās arī interesenti, kas nav saistīti ar augstskolas programmām.

Pēdējos gados latviešu valodas kursos ir piedalījušies apmēram 20 studenti. 2007./2008. studiju gadā latviešu valodas kursā ir reģistrējušies

8 studenti. Brīvprātīgie klausītāji pēc kursa pabeigšanas saņem sertifikātu, bet *Erasmus* programmas stipendiāti – ierakstu un kredītpunktus atbilstoši studiju plānam.

Vidzemes Augstskolā latviešu valodas kurss nav saistīts ar kādu konkrētu fakultāti vai nodaļu. Akadēmiskā gada laikā latviešu valoda tiek piedāvāta *Erasmus* apmaiņas programmas studentiem un vasarā – Baltijas Vasaras skolas dalībniekiem.

Latviešu valodas kā svešvalodas apguves programma Vidzemes Augstskolā ir uzsākta 1999./2000. studiju gadā. Pēc viena semestra kursa pabeigšanas studējošie saņem divus kredītpunktus, bet kursā, kas organizēts vasaras skolā – vienu vai divus kredītpunktus. Šobrīd latviešu valodu iespējams mācīties tikai iesācēja līmenī. Pēdējos piecos gados augstskolā latviešu valodu ir mācījušies apmēram 70 *Erasmus* programmas studenti un 40 vasaras skolas dalībnieki. 2006./2007. akadēmiskajā gadā latviešu valodu mācās 26 *Erasmus* programmas studenti un 10 vasaras skolas kursanti.

Pēc kursa beigšanas studējošie parasti ir ieguvuši latviešu valodas pamatus un var saņemt sertifikātu par kursa apguvi.

Latviešu valodas ārpusstudiju kursus ārvalstniekiem organizē arī **Latvijas Kultūras akadēmijas Nordistikas centrs**. 2003. gadā līdz ar savas darbības uzsākšanu Nordistikas centrs pārņēma Ziemeļvalstu valodu kursu organizēšanu, kurus iepriekš rīkoja Ziemeļu Ministru padomes birojs. Tā darbības plānā tika iekļauti arī latviešu valodas kursi ārvalstniekiem.

Kaut arī šie kursi nav piedāvāti augstskolas akadēmisko studiju programmā, ārvalstnieku interese par mācībām ir diezgan liela. Katru gadu šos kursus apmeklē 10 – 15 interesentu. Latviešu valodas kursa garums 32 stundas (16 nodarbības). Pēc kursa beigšanas dalībnieki saņem sertifikātu, kas apliecina sasniegto latviešu valodas līmeni.

3. LATVIEŠU VALODAS KĀ SVEŠVALODAS APGUVES SATURS, MĒRĶI UN UZDEVUMI AUGSTSKOLĀS

Studiju programmu izpēte parādīja, ka latviešu valodas apguves mērķi un uzdevumi dažādās augstskolās ir atšķirīgi. Sasniedzamos rezultātus valodas apgūvē nosaka latviešu valodas studiju programmas apmērs, intensitāte, kā arī kursu daudzums, kas tiek docēti latviešu valodā, un studējošo valodas prakses iespējas. Vairākās augstskolās praktiskās latviešu valodas apguve tiek organizēta plašākā baltistikas studiju programmas kontekstā, dažās mācību iestādēs tā ir iekļauta starpdisciplināro studiju modulī, vēl citās latviešu valoda ir izvēles vai fakultatīvais kurss.

Ja latviešu valodas apguve notiek baltistikas studiju programmā, tā ir domāta akadēmisku mērķu sasniegšanai un paredz vispusīgi attīstīt visas valodas lietošanas prasmes. Studentiem ir jāapgūst praktiskās valodas pamati, lai tālāk viņi sekmīgi varētu turpināt studijas latviešu valodā. Ja latviešu valoda ietverta starpdisciplināro studiju programmā, valodas apguves mērķi nosaka konkrētā kursa specifika, piemēram, sniegt tikai pamatzināšanas par latviešu valodu, mācīties saprast un iegūt informāciju latviešu valodā, padziļināt zināšanas par Latvijas kultūrvidi, reālijām, sadzīvi u.c. Tajās programmās, kur latviešu valodas praktiskais kurss ir vienīgais augstskolā, valodas apguvei visbiežāk ir praktisks mērķis – attīstīt noteiktas valodas lietošanas prasmes (runu, rakstītprasmi), veidot saziņas kompetenci un izpratni par latviešu valodas sistēmu un sociokultūras aspektiem.

Valodas apgūvē augstskolās visbiežāk tiek izmantots tradicionālais trīs līmeņu dalījums – *pamata*, *vidējais* un *augstākais* valodas apguves līmenis. Pēdējos gados, kad latviešu valodas apguves programmas ir saskaņotas ar Eiropas Padomes satura specififikācijas A, B, C līmeņu

pakāpēm, ir noteiktas prasmes un sasniedzamie rezultāti katrā studiju posmā atbilstīgi specifikācijas aprakstam (sk. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*, 2001 un *Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, novērtēšana*, 2006).

Tajās augstskolās, kur latviešu valodas kurss nav filoloģijas specialitātes programmas daļa, mācības atbilst pamatlīmeņa studijām un nodrošina studējošo B1 (retāk B2) valodas prasmes līmeni. Šo līmeņu mācību saturs latviešu valodā vispārīgi atspoguļots rokasgrāmatā *Latviešu valodas prasmes līmenis* (1997). Tikai dažās augstskolās tiek piedāvātas augsti attīstītā (C1) un augstākās meistarības (C2) pakāpes studijas, taču to saturs latviešu valodā plašāk nav aprakstīts. Mācību saturs augstskolās tiek specificēts četrās jomās – personiskā, sabiedriskā, izglītības un profesionālā jomā. Vairumā gadījumu, īpaši studējot Latvijā, valodas apguves saturu nosaka praktiskās vajadzības, tāpēc studiju tēmas, kā arī leksiskais un gramatiskais minimums piemērots ikdienas saziņas prasībām. Tiem, kas latviešu valodu mācās ārvalstu augstskolās, ir grūtāk iegūtās valodas zināšanas nostiprināt praksē. Latvijā studējošajiem ir lielākas iespējas latviešu valodas prasmes attīstīt valodas lietojumā, īpaši kontaktējoties ar citiem studentiem augstskolā vai ar draugiem personiski.

Lai nodrošinātu vienotu latviešu valodas apguves saturu visās augstskolās, būtu nepieciešams pētījums, kurā atbilstoši Eiropas Savienības pamatnostādņēm moderno valodu mācīšanas jomā, tiktu izstrādātas mācību satura un pārbaudījumu organizēšanas vadlīnijas, par pamatu izmantojot latviešu valodā iznākušās rokasgrāmatas – *Latviešu valodas prasmes līmenis* (1997) un *Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, novērtēšana* (2006).

4. STUDENTU INTERESES UN MOTIVĀCIJA APGŪT LATVIEŠU VALODU

Pētījumā iegūtie dati liecina, ka studējošo intereses izpaužas trijos virzienos – latviešu valodu apgūst studiju un pētnieciskajām, profesionālās darbības, kā arī personiskajām vajadzībām.

1. Studiju un pētnieciskiem nolūkiem valodu mācās, lai:
 - 1) apgūtu obligāto latviešu valodas kursu atbilstoši baltistikas studiju programmas prasībām,
 - 2) paplašinātu zināšanas un iegūtu jaunas valodas prasmi, studējot indoeiropēstiku, slāvistiku, vēsturi, politiskās zinātnes u.c. priekšmetus,
 - 3) izstrādātu pētnieciskus darbus,
 - 4) būtu iespēja piedalīties dažādos citas specialitātes studijuursos, kuri tiek docēti latviešu valodā (Latvijas augstskolās),
 - 5) turpinātu studijas Latvijā,
 - 6) iegūtu kredītpunktus.
2. Profesionālās interesēs valodu apgūst, lai:
 - 1) strādātu Latvijā vai ar Latviju saistītās iestādēs un uzņēmumos,
 - 2) būtu iespēja iesaistīties starpvalstu projektos,
 - 3) strādātu tulkošanas jomā,
 - 4) strādātu par latviešu valodas pasniedzēju.
3. Personiskās interesēs valodu mācās, lai:
 - 1) apgūtu ikdienas dzīvei nepieciešamos valodas pamatus, noteiktu laika posmu studējot vai strādājot Latvijā,
 - 2) iemācītos jaunu, maz izplatītu valodu,
 - 3) padziļinātu zināšanas par Austrumeiropas reģionu,
 - 4) ceļotu pa Latviju,
 - 5) sazinātos ar ģimeni vai draugiem Latvijā,
 - 6) naturalizētos.

Kā norāda Poznaņas Universitātes profesore Nikole Nau, valodas apguves gaitā „nav jācinās par studentu motivāciju. Neviens ārzemju students nav spiests mācīties latviešu valodu, tā ir viņu brīvā izvēle, un viņu motivācija iemācīties šo valodu un iepazīties ar latviešu kultūru un ar Latviju ir ļoti augsta” (Nau, 2007). Tomēr pētījumā izskanējuši arī viedokļi, ka atšķirīga ir to studentu mācīšanās motivācija, kuri valodu apgūst studiju un profesionālās darbības mērķiem (dažkārt spēcīgi ir arī personiskie motīvi), un to studējošo motivācija, kuri kursu apmeklē aiz ziņkāres vai nepieciešamības iegūt kredītpunktus. Dažādu izglītības apmaiņas programmu studenti Latvijā ne vienmēr ar interesi un neatlaidīgi mācās latviešu valodu – īpaši tajos gadījumos, kad citus studiju kursus var apgūt svešvalodās (parasti – angļu valodā).

5. MĀCĪBU LĪDZEKĻI LATVIEŠU VALODAS STUDIJU PROCESĀ

Viena no lielākajām problēmām latviešu valodas apguves procesā ir jaunu, kvalitatīvu, mūsdienu metodikai un saturam atbilstošu mācību līdzekļu trūkums. Lielākā daļa aptaujāto pedagoģu savā darbā izmanto mācību līdzekļus, kuri ilgu laiku lietoti latviešu valodas kā svešvalodas apguvei, bet šobrīd metodiski un saturiski jau novecojuši, piemēram, V. Lasmanes *A Course in Modern Latvian* (1988), A. Šalmes, P. Ūdra *Do it in Latvian!* (1996), A. Svarinskas *Latviešu valoda. Mācību kurss 25 nodarbībām* (2003) u.c.

Atsevišķu valstu Universitātēs izmanto pašu pasniedzēju izstrādātas mācību grāmatas savai studentu auditorijai, piemēram, Lietuvā – J. Kabelka *Latvīų kalba* (1987), A. Butkus *Latvīų kalba: gramatika ir pratimai* (2005); Somijā – V. Gurtaja, M. Itkonen *Lai pni lūdžam!* (1996); Zviedrijā – A. Priedīte *Lettiska för Universitetsbruk I* (1993) un *Övningsbok till Lettiska för Universitetsbruk II* (1994);

Vācijā – A. Priedīte, A. Ludden *Lehrbuch der lettischen Sprache* (1991); Ungārijā – D. Nītiņa, L. Aranka *Lett nyelvkönyv* (1998); Krievijā – Д. Нитиня, А. Лацхази *Тексты и упражнения: материалы к курсу латышского языка* (2006) u.c. Papildus pamatmateriāliem tiek lietotas gramatikas, vārdnīcas un uzziņu literatūra, piemēram, T. G. Fennell, H. Gelsen *A Grammar of Modern Latvian* (1980), B. Ceplīte, L. Ceplītis *Latviešu valodas praktiskā gramatika* (1991), V. Lasmane *Цversikt över lettisk grammatik* (1992), B. Forssman *Lettische Grammatik* (2001), N. Nau *Palīgā! Komunikatīvā gramatika* (2002), A. Андронов *Материалы для латышско-русского словаря.*(2002), V. Kuzina *Latviešu valodas leksiskais minimums* (1994), A. Priedīte, I. Āboltiņa *Darbības vārdu tabulas* (1998) u.c. Latviešu valodas skolotāji sava darba vajadzībām ir piemērojuši arī tādus mācību līdzekļus, kuri paredzēti latviešu valodas kā otrās valodas apguvei minoritāšu izglītībā Latvijā, piemēram, L. Cīrulle *Palīgā! Mācībgrāmata pieaugušajiem* (1999), D. Nītiņa *Palīgā! Latviešu valodas mācību kurss pieaugušajiem* (2004, 2005), N. Nau, I. Budviķe, V. Vaivade *Komunikatīvās gramatikas vingrinājumi* (2003), Л. Лиегенице *Латышский язык для всех* (2005) u.c.

Mācību procesā tiek izmantoti arī daži audiovizuālie materiāli, kas palīdz apgūt latviešu valodu, taču tie visbiežāk ir ierakstīti audio vai video kasetēs un neatbilst šodienas tehniskajām prasībām.

Lai turpmāk nodrošinātu mūsdienu apstākļiem atbilstošu valodas apguves procesu, ir jāatjauno latviešu valodas studijām nepieciešamie mācību resursi:

- 1) dažādiem latviešu valodas līmeņiem piemērotas mācību grāmatas ārvalstu studentiem,
- 2) daiļliteratūras tekstu fragmenti un izlases (arī atvieglotā valodā),
- 3) dažāda stila teksti ar vingrinājumiem un uzdevumiem,
- 4) īsi latviešu valodas gramatikas apraksti dažādās svešvalodās,

- praktiskās latviešu valodas gramatikas pamatkurss un izvērstāks gramatikas kurss baltistiem,
- 5) audiovizuālās mācību programmas (piemēram, fonētikas un komunikācijas vingrinājumi),
 - 6) mācību nolūkiem apkopoti latviešu mūzikas, dzejas un prozas darbu fragmentu audioieraksti (ar pievienotu tekstuālo materiālu),
 - 7) latviešu dokumentālās, animācijas un mākslas filmas (arī ar subtitriem vismaz angļu valodā),
 - 8) radio un televīzijas nozīmīgāko pārraižu audio un video ieraksti,
 - 9) enciklopēdijas un cita veida uzziņu literatūra,
 - 10) tulkojošās, skaidrojošās, speciālās (īpaši – mācību) vārdnīcas,
 - 11) tabulas un uzskates materiāli.

6. LATVIEŠU VALODAS KĀ SVEŠVALODAS ZINĀTNES ATTĪSTĪBA UN SPECIĀLISTU SADARBĪBA ŠAJĀ JOMĀ

Iepriekšējos piecpadsmit gados atrodamas tikai dažas publikācijas par latviešu valodas kā svešvalodas metodikas jautājumiem (A. Šalme, D. Nitiņa, A. Priedīte, N. Nau, I. Klēvere-Velhli u.c.). Nedaudz ir rakstu par latviešu valodas apguves iespējām atsevišķās augstskolās (A. Andronovs, L. Balode, A. Priedīte, B. Kangere, A. Grasis, A. Urdze, L. Ģībiete u.c.).

Pēdējos gados Latvijā strauji attīstās latviešu valodas kā otrās valodas apguves zinātne (S. Lazdiņa, N. Nau, A. Šalme, A. Priedīte, L. Grigule u.c.). Daudzus šīs zinātnes atzinumus var piemērot arī latviešu valodas kā svešvalodas mācīšanas praksei. Ne Latvijas, ne ārvalstu augstskolās nav latviešu valodas kā svešvalodas teorētisko kursu un šīs nozares pedagogu sagatavošanas programmu. Nelielu laika periodu šāds kurss tika lasīts Latvijas Universitātē (A. Šalme, I. Grinberga). Par latviešu valodas kā svešvalodas metodikas kursa nepieciešamību tiek runāts ne tikai Latvijas augstskolās, bet arī aiz Latvijas robežām (piemēram, Poznaņas

Universitātē). Perspektīva varētu būt Latvijas Universitātes Pedagoģijas fakultātes iecere organizēt tādu skolotāju sagatavošanas plānu, kurā būtu iekļautas latviešu valodas kā dzimtās, latviešu valodas kā otrās un latviešu valodas kā svešvalodas studiju programmas. Īslaicīgi metodiskie kursi regulāri būtu jāpiedāvā visiem latviešu valodas kā svešvalodas pasniedzējiem (līdzīgi kā Latvijā ir organizēta latviešu valodas tālākizglītības programma latviešu valodas kā dzimtās un latviešu valodas kā otrās valodas skolotājiem).

Pētījums parādīja, ka speciālistu sadarbība dažādu latviešu valodas apguves jautājumu risināšanā iepriekšējos gados nav bijusi īpaši aktīva. Visbiežāk sadarbība izpaudusies:

- 1) kopīgu projektu izstrādē (mācību grāmatu izveide – šobrīd projekti Prāgas Kārļa, Berlīnes Vilhelma Humbolta un Poznaņas Adama Mickeviča Universitātē),
- 2) pētnieciskā darbībā (gandrīz tikai teorētiskajā valodniecībā),
- 3) letonistu semināros, zinātniskās konferencēs, studiju praksēs, vieslekcijās (arī galvenokārt teorētiskajā valodniecībā),
- 4) tālākizglītotājuursos un metodiskajos semināros latviešu valodas kā otrās valodas apguves priekšmetā,
- 5) mācībspēku apmaiņas programmās,
- 6) atsevišķu speciālistu personiskajos kontaktos.

Apmēram ceturrtā daļa respondentu atzinuši, ka sadarbības ar citām organizācijām, augstskolām vai speciālistiem latviešu valodas mācīšanas jautājumos nav.

Šobrīd nozarē nav arī pasākumu, kuros regulāri kopā varētu sanākt latviešu valodas kā svešvalodas speciālisti un risināt savas zinātnes aktuālos jautājumus. Pozitīvi vērtējama iespēja par valodas apguves problēmām runāt letonistu vasaras semināros. Par atsevišķām latviešu valodas problēmām universitāšu mācībspēki ir ziņojuši dažādās konferencēs un

semināros, taču bieži vien nav informācijas par to norisi. Līdz šim neviena organizācija vai augstskola nav uzņēmusies koordinēt un zinātniski virzīt latviešu valodas kā svešvalodas pedagogiskās nozares attīstību.

7. LATVIEŠU VALODAS KĀ SVEŠVALODAS APGUVES ZINĀTNISKĀS DISCIPLĪNAS UN STUDIJU PRIEKŠMETA TĀLĀKĀS ATTĪSTĪBAS SVARĪGĀKIE UZDEVUMI

Latviešu valodas kā svešvalodas studiju priekšmeta un zinātniskās disciplīnas turpmākā attīstība ir atkarīga no tā, kā šajā nozarē tiks apzināti un risināti nozīmīgākie mācību organizācijas, satura, studiju nodrošinājuma un speciālistu sagatavošanas jautājumi. Pētījumā ir apzinātas tās problēmas, kurām būtu jāpievērš uzmanība, turpmāk izstrādājot jaunas latviešu valodas apguves vadlīnijas.

Visus problemātiskos jautājumus var aplūkot vairākās grupās:

- 1) jautājumi, kas skar visu augstskolu darbību,
 - 2) specifiski jautājumi, kas jārisina atsevišķās augstskolās,
 - 3) jautājumi, kas skar latviešu valodas apguvi ārvalstu Universitātēs,
 - 4) jautājumi, kas saistīti ar latviešu valodas kā svešvalodas apguvi Latvijas augstskolās.
-
1. Jautājumi, kas skar visu augstskolu darbību:
 - 1) mūsdienīgu, studējošiem atbilstošu mācību līdzekļu trūkums,
 - 2) vāja latviešu valodas kā svešvalodas mācību priekšmeta un zinātniskās disciplīnas teorētiskā bāze,
 - 3) maz zinātniskās literatūras un publikāciju par latviešu valodas apguves teorētiskajiem un praktiskajiem jautājumiem,
 - 4) nepietiekama informācijas apmaiņa starp augstskolu spe-

ciālistiem par norisēm latviešu valodas kā svešvalodas ap-
gūvē,

- 5) vāja sadarbība starp augstskolām dažādu zinātnisko un pe-
dagoģisko projektu izstrādē,
- 6) nav latviešu valodas kā svešvalodas speciālistu tālākizglītības
iespēju,
- 7) atšķirīgs studentu valodas prasmes līmenis vienā mācību
grupā,
- 8) nepietiekama informācija par latviešu valodas kā svešvalodas
apgūves iespējām Latvijā un ārpus tās robežām.

2. Jautājumi, kas jārisina atsevišķās augstskolās:

- 1) intereses mazināšanās par baltistikas studiju program-
mām,
- 2) maz studentu, kuri valodu apgūst akadēmiskiem mērķiem
un vēlas nodarboties ar pētniecību,
- 3) lietuviešu valodas specialitātes studentu nelielā interese par
latviešu valodu,
- 4) līdzekļu trūkums, lai finansētu pilnas slodzes latviešu
valodas lektorātu.

3. Jautājumi, kas skar latviešu valodas apgūvi ārvalstu augstskolās:

- 1) nav mācību līdzekļu, kas paredzēti konkrētas zemes
valodas lietotājiem (piemēram, igauņu, poļu, čehu, krievu
studentiem),
- 2) grūti atrast lektoru, kam latviešu valoda būtu dzimtā
valoda,
- 3) maz iespēju praksē lietot latviešu valodu,
- 4) nav iespēju regulāri saņemt jaunāko literatūru un preses
izdevumus vai trūkst līdzekļu to iegādei,
- 5) maz prakses, mācību ekskursiju un ekspedīciju, semināru,

lekciju un valodas kursu piedāvājumu Latvijā un centralizētas informācijas trūkums par šādām iespējām,

4. Jautājumi, kas saistīti ar latviešu valodas kā svešvalodas apguvi Latvijas augstskolās:
 - 1) valodas apguvei neatbilstoša mācību vide, apstākļi un tehniskais nodrošinājums,
 - 2) grūti prognozējams studentu skaits latviešu valodas kursā: pārāk liels (vairāk nekā 15) vai pārāk mazs (2 – 3) dalībnieku skaits,
 - 3) darbs grupās, kurās apvienoti studenti ar atšķirīgu zināšanu līmeni, interesēm, vajadzībām un motivāciju apgūt latviešu valodu,
 - 4) starpniekvalodas problēma, strādājot daudzvalodīgā grupā,
 - 5) līdzekļu trūkums, lai finansētu atsevišķus lektoros darbam ārvalstu studentu kursā,
 - 6) nepietiekams kontaktstundu skaits,
 - 7) nepietiekamas iespējas izmantot latviešu valodu valodas lietojuma vidē (Rēzeknē, Daugavpilī).

Ņemot vērā iepriekš minētos atzinumus, latviešu valodas kā svešvalodas studiju priekšmetā un šīs zinātnes attīstībā veicami vairāki uzdevumi.

1. Kvalitatīvu, mūsdienu valodu apguves praksei atbilstošu un studijām nepieciešamu mācību līdzekļu izveide.
2. Vienota studiju satura un pārbažu sistēmas izstrāde un ieviešana praktiskās latviešu valodas studiju priekšmetā visās augstskolās.
3. Vienota informācijas tīkla izveide un koordinācijas nodrošināšana starp nozares speciālistiem, mācību iestādēm un citām šajā procesā ieinteresētām organizācijām.

4. Teorētisku un praktisku pētījumu organizēšana par latviešu valodas kā svešvalodas apguves, mācību procesa organizācijas, satura, mācību resursu kvalitātes, metožu u.c. jautājumiem.
5. Informatīvu un zinātnisku publikāciju izdošana latviešu valodas kā svešvalodas zinātnē un praktiskajā darbā.
6. Atbalsts konferenču, semināru, tālākizglītības kursu u.c. izglītojošu pasākumu organizēšanā nozares speciālistiem.
7. Plašākas ārvalstu studentu iespējas piedalīties apmaiņas programmās, vasaras praksēs un intensīvajos latviešu valodas un kultūrasursos Latvijā.

8. MĀCĪBU LĪDZEKĻI UN PUBLIKĀCIJAS PAR NOZARES ATTĪSTĪBAS, ORGANIZATORISKAJIEM UN VALODAS APGUVES JAUTĀJUMIEM

1. Andronovs, A., Krauze-Krūze, B. *Latviešu valoda cittautiešiem*. www.liis.lv/latval/cittaut.htm
2. Balkevičius, J., Kabelka, J. (1977). *Latvių-lietuvių kalbų žodynas*. Vilnius: Mokslas.
3. Balkevičs, J., Balode, L., Bojāte, A., Subatnieks, V. (1995). *Lietuviešu-latviešu vārdnīca*. Rīga: Zinātne.
4. Balode, L. *Baltistika Somijā – pagātne un nākotne*. LU Raksti. Valodniecība. Somugristika. Rīga, 2007, 14.–21. lpp.
5. Balode, L. *Baltu valodu studijas un problēmas Somijas Universitātēs*. Starptautiskā zinātniskā konference „Etniskums Eiropā: sociālpolitiskie un kultūras procesi”. Rēzeknes Augstskola, 2007. 24.-26.maijā. Kopsavilkums. Rēzekne, 2007, 11. lpp.
6. Balode, L. Intervija ar L. Balodi: „*Baltistē Laimutē Balode: tarp*

Rygos, Helsinkio ir Vilniaus” Šiaurės Atėnai, Vilnius, 2007.09.15., Nr.861.

7. Brēde, M., Gurtaja, V., Veisbergs, A., Zauberga, I. (I – 1991, II – 1995). *Runāsim latviski*. I un II daļa. Rīga: LU.
8. Bušs, O., Baldunčiks, J. (1991). *1000 vārdu*. Rīga: Zinātne.
9. Butkus, A., (2002). *Latviešu-lietuviešu ceļvedis*. Kaunas: Aesti.
10. Butkus, A. (2005). *Latvių kalba: gramatika ir pratimai*. Kaunas: Aesti.
11. Ceplīte, B., Ceplītis, L. (1991). *Latviešu valodas praktiskā gramatika*. Rīga: Zvaigzne.
12. Cīrule, L. (1999). *Palīgā! Mācībgrāmata pieaugušajiem*. 2. limenis. Rīga: Zvaigzne ABC.
13. Cīrule, L. (1999). *Palīgā! Darba burtnīca*. 2. limenis. Rīga: Zvaigzne ABC.
14. *Darbības vārdu tabulas*. (1998). Sastādītājas: Āboltiņa, I., Priedīte, A. Rīga: LVAVP.
15. Eckert, R., Bukeviciute E. J., Hinze, F. (1998). *Die baltischen Sprachen*. Eine Einführung. 5.Aufl. Leipzig: Langenscheidt.
16. *Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, novērtēšana*. (2006). Eiropas Padome. Rīga: VVA.
17. Fennell, T. G., Gelsen, H. (1980). *A Grammar of Modern Latvian*. Volume 1. Mouton Publishers. The Hague, Paris, New York.
18. Forssman, B. (2001). *Lettische Grammatik*. Dettelbach.
19. Gurtaja, V., Krjukov, S. (1994). *Sveiki! Suomi-latvia keskusteluopas matkailijoille ja muillekin*. Helsinki: Taifuuni.
20. Gurtaja, V., Itkonen, M. (1996). *Laipni lūdzam! Latviaa suomalaisille*. Pieksämäki: Finn Lectura.

21. Ģibiete, L. *Svešvalodu klāstā piedāvā arī baltu valodas*. Universitātes Avīze, 10. 07.2003., Nr. 3.
22. Huelman, M. *Valodas kultūra latviešu valodas apgūvē*. Vortrag im Rahmen der Konferenz „Baltijские языки: культура речи и стилистика“ 3.– 4.03.2006, St. Petersburg.
23. Johansson, H. (1993). *Latvian kielen sanastoa. Kuinka se nyt taas sanottiinkaan latviaksi!*. Rozentāls-seura, Helsinki, 13 s.
24. Kabelka, J. (1987). *Latvių kalba*. Vilnius: Mokslas.
25. Kangere, B. *Vai Zviedrija pagriezusi muguru latviešu valodai?* www.elja.org 12. 06.2006.
26. Klēvere-Velhli, I. *Latviešu gramatika ungāru un vācu studentu acīm*. LVAVA informatīvais biļetens „Tagad”, Nr. 2, 2007, 7.-9.lpp.
27. Kuzina, V. (1994). *Latviešu valodas leksiskais minimums*. Rīga: Skolotāju darba birojs.
28. Lasmane, V. (1988). *A Course in Modern Latvian*. Latviešu valodas mācība angļu valodas pratējiem. Stockholm: ALA..
29. Lasmane, V. (1992). *Översikt över lettisk grammatik*. Stockholm.
30. *Latviešu valodas prasmes līmenis*. (1997). Sastādītāji: Zuicena, I., Grīnberga, I., Martinsone, G., Piese, V., Veisbergs, A. Council of Europe Publishing.
31. Mosley, C. (1996). *Colloquial Latvian*. The Complete Course for Beginners. London: Routledge.
32. Nau, N. *Grūtā gramatika*. Skolotājs, Nr. 4,1997, 58.– 62. lpp.
33. Nau, N. (2002). *Palīgā! Komunikatīvā gramatika*. Rīga: LVAVP.
34. Nau, N. *Komunikatīvā pieēja gramatikai*. www.lvavp.lv
35. Nau, N., Budviķe, I., Vaivade, V. (2003). *Komunikatīvās gramatikas vingrinājumi*. Rīga: LVAVP.

36. Nau, N. *LAT-S – LAT-2 jaunā māsa*. LVAVA informatīvais biļetens „Tagad”, Nr.2, 2007, 6.–7. lpp.
37. Nikuļceva, S. (2006). *Čehu-latviešu vārdnīca* (ar gramatikas pārskatu). Voznice: Leda.
38. Nītiņa, D. (2004, 2005). *Palīgā! Latviešu valodas mācību kurss pieaugušajiem*. III un IV grāmata. Rīga: Zvaigzne ABC.
39. Nītiņa, D., Aranka, L. (1998). *Latviešu valoda* (Lett nyelvkönyv). Budapest: Osiris.
40. Nītiņa, D. *Latviešu-ungāru vārdnīca*. Szombathely: Savaria University Press.
41. Oborune, K. *Latviešu valoda aiz valsts robežām: iespējas un problēmas*. Izglītība un Kultūra, Nr. 3, 24.01.2008.
42. Priedīte, A., Ludden, A. (1991). *Lehrbuch der lettischen Sprache*. Münster.
43. Priedīte, A. *Kā izveidoja latviešu valodas katedru Stokholmas Universitātē*. Profesorei Veltai Rūķei-Draiviņai 75. Laiks, 1992. 26. 02.
44. Priedīte, A. *Nu blir lettiska nationalspråk*. Intervija ar Aiju Priedīti, 25-26. Impuls, Nr. 1, Södertälje 1993.
45. Priedīte, A. (1993). *Lettiska för Universitetsbruk I*. Didactica Slavo-Baltica. Stockholm.
46. Priedīte, A. (1993). *Lettiska för Universitetsbruk II*. Didactica Slavo-Baltica. Stockholm.
47. Priedīte, A. (1994). *Övningsbok till Lettiska för Universitetsbruk I*. Didactica Slavo-Baltica, Stockholm.
48. Priedīte, A. (1994). *Övningsbok till Lettiska för Universitetsbruk II*. Didactica Slavo-Baltica, Stockholm.

49. Priedīte, A. *Dažas problēmas, mācot un mācoties latviešu valodu*. Skolotājs, Nr. 2, 1998, 36.– 40. lpp.
50. Soikane-Trapāne, M. (1987). *Latviešu valodas pamata un tematisks vārdu krājums*. ALA.
51. Streipa, L. (1983). *Easy Way to Latvian*. San Francisco and Chicago: ALA.
52. Svarinska, A., (2003). *Latviešu valoda*. Mācību kurss 25 nodarbībām. Rīga: Zvaigzne ABC.
53. *Sveiki, Latvija!* (2006). The first step in basic Latvian. Rīga: RTU.
54. Šalme, A., Ūdris, P. (1996; atkārtots izdevums 2004). *Do it in Latvian!* Latviešu valodas sākumi pašmācībai. Rīga: SI.
55. Šalme, A., Ūdris, P. (1995). *Dialogs*. Audiokurss; (2 audiokasetes) Latviešu valodas pamati. Rīga: SI.
56. Šalme, A., Ūdris, P. (1999, 2000, 2002). *Dialogs jauniem cilvēkiem*. Latviešu valoda kā otrā valoda vidusskolai. I – III daļa. Rīgā: Apgāds "SI".
57. Šalme, A. *Valodas komunikatīvo funkciju teorijas attīstība*. LU Zinātniskie raksti. Contrastive and Applied Linguistics, XII. 2004., 148.–158. lpp.
58. Šalme, A. *Valodas mācīšanas metodikas terminu aktualizācijas jautājumi*. (2005). Referāts un tēzes akadēmiķa Jāņa Endzelīna 132. dzimšanas dienas atceres starptautiskajā zinātniskajā konferencē. Rīga.
59. Šalme, A. *Termini „Eiropas kopīgās pamatnostādnes valodu apguvei: mācīšanās, mācīšana, novērtēšana” izdevumā latviešu valodā un latviešu lasītāja kompetence*. LU Zinātniskie raksti. Kontrastīvie pētījumi XIV. 2007., 76.–91. lpp.

60. Šilss, D. (1998). *Komunikācija svešvalodu mācīšanā*. Council of Europe. Rīga: VAGA.
61. Valdmanis J. *Latvisk grunnfag: tekster*. Oslo : Universitetet i Oslo, 1997. 443 s.
62. *The Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. (2001). Council of Europe. Cambridge University Press: Cambridge.
63. Андронов, А. В. (2002). *Материалы для латышско-русского словаря*. Около 9 000 слов в основной части. Санкт-Петербург: Филологический факультет Санкт-Петербургского государственного университета.
64. Андронов, А.В. *Балтистика в Санкт-Петербурге*. Балто-славянские исследования XV. Сборник научных трудов. Москва, 2002. – с. 657–661.
65. Векслер, Б., Юрик, В. (1987). *Латышский язык*. Самоучитель. Рига: Звайгзне.
66. Корст-Стрейпа, Л. (1998). *Легкий путь к латышскому языку*. Rīga: Zvaigzne ABC.
67. Лиегенице, Л. (2005). *Латышский язык для всех*. Rīga.
68. Нитиня, Д., Лацхази, А. (2006). *Тексты и упражнения : Материалы к курсу латышского языка*. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский государственный университет.

9. ADRESES AUGSTSKOLĀM, KUR IESPĒJAMS APGŪT LATVIEŠU VALODU KĀ SVEŠVALODU

ČEHIJA

BRNO MASARIKA UNIVERSITĀTE

Filozofijas fakultātes Lingvistikas un baltistikas katedra

Masarykova univerzita Filozofická fakulta Ústav jazykovědy
a baltistiky

Arna Nováka 1, 602 00, Brno

www.phil.muni.cz; www.phil.muni.cz/jazyk/baltistika

PRĀGAS KĀRĻA UNIVERSITĀTE

Filozofijas fakultātes Slāvistikas un Austrumeiropas studiju institūts

Univerzita Karlova Filozofická fakulta Ústav slavistických a východo-
evropských studií

Nám. Jana Palacha 2, 116 38, Praha 1

usvs.ff.cuni.cz

slavistica@ff.cuni.cz; pavel.stoll@worldonline.cz

IGAUNIJA

TARTU UNIVERSITĀTE

Filozofijas fakultātes Valodu centrs

Tartu Ülikool

Filosoofia Teaduskonna Keeltekeskus

Ülikooli 18, Tartu, 50090

www.fl.ut.ee

filos@ut.ee

KRIEVIJA

SANKTPĒTERBURGAS VALSTS UNIVERSITĀTE

Filoloģijas fakultātes Baltistikas nodaļa

Санкт-Петербургский государственный университет

Филологический факультет

Кабинет баллистики Университетская наб. 11, ауд. 194.

Санкт-Петербург, 199034

www.phil.pu.ru; www.genling.nw.ru/baltist/baltist.htm

LATVIJA

DAUGAVPILS UNIVERSITĀTE

Humanitārās fakultātes Latviešu valodas katedra

Vienības iela 13, Daugavpils, LV-5400;

www.dau.lv

sofija@dau.lv

LATVIJAS KULTŪRAS AKADEMIJA

Nordistikas centrs

F. Sadovņikova iela 37, Rīga, LV-1003

www.lka.edu.lv; www.nordistika.lv

nordistika@nordistika.lv

LATVIJAS UNIVERSITĀTE

Moderno valodu fakultātes Sastatāmās valodniecības un tulkošanas nodaļa

Visvalža iela 4a, Rīga, LV-1050

www.lu.lv/mvf

mvf@lu.lv

Valodu centrs

Aspazijas bulv. 5, Rīga, LV-1050

www.lu.lv/piedava/valodu-kursi/valodu-skola/
valoducentrs@lu.lv

LIEPĀJAS UNIVERSITĀTE

Humanitārās fakultātes Latviešu valodas katedra

Lielā iela 14, Liepāja, LV-3401

www.lieppa.lv

balti@lieppa.lv

RĒZEKNES AUGSTSKOLA

Humanitāro un juridisko zinātņu fakultātes Filoloģijas katedra

Atbrīvošanas aleja 115, Rēzekne, LV-4600;

www.ru.lv

filkat@tvnet.lv

RĪGAS PEDAGOĢIJAS UN IZGLĪTĪBAS VADĪBAS AUGSTSKOLA

Vadības un ekonomikas nodaļas Valodu katedra

Imantas 7. līnija 1, Rīga, LV-1083

www.rpiva.lv/

rpiva@rpiva.lv

RĪGAS STRADIŅA UNIVERSITĀTE

Valodu centrs

Dzirciema iela 16, Rīga, LV-1007

www.rsu.lv

aiknc@aiknc.lv

RĪGAS TEHNISKĀ UNIVERSITĀTE

Valodu centrs

Kaļķu iela 1, Rīga, LV-1658

www.rtuasd.lv

Valodu institūts

Meža iela 1/1– 409, Rīga, LV-1048

omega.rtu.lv/vi

VIDZEMES AUGSTSKOLA

Cēsu iela 4, Valmiera, LV-4200;

www.va.lv; www.va.lv/lv/node/8

LIETUVA

KAUNAS VĪTAUTA DIŽĀ UNIVERSITĀTE

Humanitāro zinātņu fakultāte

Vytauto Didžiojo Universitetas Humanitarinių mokslų fakultetas

K. Donelaičio 52, Kaunas, LT-44248

www.vdu.lt

dek@hmv.vdu.lt

KLAIPĒDAS UNIVERSITĀTE

Humanitāro zinātņu fakultātes Baltu lingvistikas un etnoloģijas katedra

Klaipėdos Universitetas Humanitarinių mokslų fakultetas

Baltų kalbotyros ir etnologijos katedra

Herkaus Manto 84, Klaipėda, LT-92294

www.ku.lt

ŠAULŲ UNIVERSITĀTE

Humanitārā fakultāte

Šiaulių Universitetas Humanitarinis fakultetas

P.Višinskio g.38, Šiauliai, LT-76351

www.su.lt

all@hu.su.lt

VIĻŅAS UNIVERSITĀTE

Filoloģijas fakultātes Baltu filoloģijas un vispārīgās lingvistikas katedra

Vilniaus Universitetas Filologijos fakultetas Baltistikos ir bendrosios kalbotyros katedra

Universiteto 5, Vilnius, LT-2734

www.flg.vu.lt

flf@flf.vu.lt

POLIJA

POZNAŅAS ADAMA MICKEVIČA UNIVERSITĀTE

Valodniecības institūta Baltistikas nodaļa

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza Instytut Językoznawstwa Zakład Bałtologii

al. Niedpodległości 4, PL 61-874, Poznań

www.staff.amu.edu.pl/~baltolog/index.html

baltolog@amu.edu.pl

VARŠAVAS UNIVERSITĀTE

Vispārīgās valodniecības un baltistikas katedra

Uniwersytet Warszawski Katedra Językoznawstwa Ogólnego i Bałtystyki

Krakowskie Przedmiescie 26/28, 00-927, Warszaw

www.uw.edu.pl; www.kjoib.uw.edu.pl

kjob.polon@uw.edu.pl

SOMIJA

HELSINKU UNIVERSITÄTE

Humanitārās fakultātes Slāvistikas un baltistikas nodaļa

Humanistinen tiedekunta Slavistiikan ja baltologian laitos

PL 24 Unioninkatu 40 B, 4. krs, 00014 Helsingin yliopisto

www.helsinki.fi/yliopisto

UNGĀRIJA

BUDAPEŠTAS ETVAŠA LORĀNDA UNIVERSITĀTE

Austrumslāvu un baltu filoloģijas katedra

Eötvös Loránd Tudományegyetem Keleti Szláv és Balti Filológiai

Tanszék

Múzeum krt. 4/D Budapest 1088

eastslav@ludens.elte.hu

RIETUMUNGĀRIJAS UNIVERSITĀTE

(SOMBATHEJAS DĀNIELA BERŽEŅI AUGSTSKOLA)

Urālistikas katedra

Nyugat-magyarországi Egyetem Savaria Egyetemi Koszpönt

Uralisztikai Tanszék

Berzsenyi tér 2 Szombathely 9700

ural@.bdtf.hu

VĀCIJA

BERLĪNES VILHELMA HUMBOLTA UNIVERSITĀTE

Vācu valodas un lingvistikas institūts

Humboldt-Universität zu Berlin Institut für deutsche Sprache und

Linguistik

Lehrstuhl für Hist.-vgl. Sprachwissenschaft

Dorotheenstr. 24, D-10099, Berlin
www.hu-berlin.de/

GREIFSWALDES ERNSTA-MORICA-ARNTA UNIVERSITĀTE

Filozofijas fakultātes Baltistikas institūts

Ernst-Moritz-Arndt-Universität Greifswald Philosophische Fakultät

Institut für Baltistik

Domstr. 9/10, D-17489, Greifswald,

www.uni-greifswald.de, www.phil.uni-greifswald.de

baltist@uni-greifswald.de

KELNES UNIVERSITĀTE

Valodniecības institūts

Universität zu Köln Institut für Sprachwissenschaft

Albertus-Magnus-Platz, D-50923, Köln

www.uni-koeln.de/

JOHANNESA GÜTENBERGA MAINCAS UNIVERSITĀTE

Ziemeļeiropas un baltu valodu un kultūru institūts

Johannes-Gutenberg-Universität Mainz Sprachen Nordeuropas und
des Baltikums

Jakob-Welder-Weg 18, D-55099, Mainz

www.sneb.uni-mainz/de; www.linguistik.uni-mainz.de

VESTFĀLES VILHELMA UNIVERSITĀTE MINSTERĒ

Starpdisciplināro Baltijas studiju institūts

Westfälische Wilhelms-Universität Institut für Interdisziplinäre

Baltische Studien

Bispinghof 3A, D-48143, Münster

www.uni-muenster.de/BaltishesInstitut/

baltinst@uni-muenster.de

ZVIEDRIJA

STOKHOLMAS UNIVERSITĀTE

Baltu valodu, somu un vācu institūts

Institutionen för baltiska språk, finska och tyska

Universitetsvägen 10 E, plan 9, 106 91, Stockholm

www.balt.su.se; www.bafity.su.se

